

BESTYRELSESFORMÆND er trætte af at sidde pænt på rad og række og få dikteret detaljer. Det er Bigum nederst t.h. ...

'Giv universiteterne fri ...

- kræver bestyrelsesformænd. Detailstyring fra enevældens tid, siger Rektorkollegiet

"For et par år siden sagde jeg 'Giv universiteterne fri ...' Det vil jeg gerne gentage i dag. På det sidste har vi set nogle lovudspil, hvor der ikke lægges op til at løse frihedsgraderne, men det modsatte. Vi mangler stadig en god forklaring på, hvorfor der lægges op til detailstyring i den form", forklarer Aarhus Universitets bestyrelsesformand **Jens Bigum**, der er næstformand i universitetsformændenes kollegium.

Han kommenterer hermed indirekte nogle lovudspil fra Videnskabsministeriet, som er blevet kritiseret for helt overdreven detailstyring.

"Vi bestyrelsesformænd må fastholde presset på politikerne og ministeriet. Universiteterne har oplevet en turbulent tid. Men vi er nu ovre indkørings- og fusionsfaser, så vi skal i den næste tid have en diskussion med den politiske verden om yderligere frihedsgrader til universiteterne. Det kræver god vilje fra begge sider. Men man må delegerede mere ansvar over til bestyrelserne".

Rektorkollegiet: Detailstyring

Der er flere eksempler på overdreven detailstyring i den senere tid. Først blev fusionsuniversitetslovforslaget sendt i høring, og det kritiserede Rektorkollegiet for "en lovmæssig detail-styring", hvorefter ministeriet pillede de værste elementer ud. Men nogle uger efter fremsatte Videnskabsministeriet et udkast til lovforslag, som er "detailstyring fra enevældens tid", forklarer rektorformand Jens Oddershede:

"Vi troede, at ministeriet havde forstået kritikken af detailstyringen! Men nu vil ministeren have ret til at bestemme, hvor mange eksamener der skal være, hvornår de skal afholdes, hvornår studenterne skal tilmelde sig osv. Det fører til overadministration

og umuliggør fleksibilitet i planlægningen. Og så er det faktisk et direkte indgreb i universiteternes faglige selvstyre".

Bestyrelser rivaliserer med politikerne

En af begrundelserne for indførelse af topstyrede bestyrelser med eksternt flertal var, at politikerne kunne slække på styringen, når der kom ansvarlige folk ind udefra.

"Universiteterne har oplevet utroligt mange omvæltninger, vi har faktisk nået utrolig meget og jeg vil ubeskedent hævde, at bestyrelserne har gjort en forskel", siger Bigum.

Men lige nu slækker politikerne ikke på styringen, Rektorkollegiet peger på, at flere lovudspil udvider detailstyringen?

"Det er korrekt, men en vanskelig balance. Nye universitetsbestyrelser er sat i spidsen for en proces, som politikerne også gerne vil have indflydelse på! Det skal ikke forstås som et angreb på Helge Sander som minister. Men der er da en vis rivalisering mellem politikerne og bestyrelserne. Og det politiske univers skal nøje vurdere, om det er hensigtsmæssigt, at de trækker magten så tæt på sig, som der er tendenser til", svarer han.

Bigum siger, at hvis bestyrelserne skal bevare "optimismen og velviljen" så er det nødvendigt, at politikerne giver disse nogle hensigtsmæssige arbejdsredskaber: "Hvis man ønsker ressourcestærke personer i bestyrelserne, så skal arbejdet også have substans. Når nogle påtager sig en samfundsopgave, så skal det have et ordentligt indhold, ellers kan man ikke rekruttere de rigtige personer".

DTUs særlige standarder 3
DTU-rector Pallesen ansatte god bekendt som direktør – uden avisopslag og uden ansættelsesudvalg

Ytringsret m.m. 4-5
Tre lovforslag til universitetsstyring er på vej gennem Folketinget. De handler om forskeres ytringsret, om ministerpålæg, om ministers ret til diktere studieordninger m.m.

Det grænseløse arbejde 6-7
- eller bare for mange opgaver?
Rolig nu, siger kendt stressforsker

Institutedernes topscorer 8
Den højstlønnede institutleder kommer fra RUC ...

Lederløn på KU 9
Institutlederne: Medicins fik enhedsløn. Og nogle fik ekstra i rekrutteringsbonus

Lederløn i Aarhus 10
Institutlederne: Samfundsvidenskabs fik næsten det samme som medicins

Skindemokrati 11-13
FORSKERforums test viser, at kun 2 ud af 16 råd fik forelagt dokumenter, som lovens bogstav kræver. Og minister Sander er ligeglad: Han vil ikke definere, hvad rådet har krav på

Fødevarer-lobbyisme 15-17
Landbrugsrådet gik amok, da de ikke fik lov at bestemme, at KVL ikke kom til KU! Og Forbrugerministeren var slet ikke på forbrugernes side. Historien bag en fusion ...

For Pressenævnet 21
RUC-professor klagede over 'ærekærkende' overskrift. Men Pressenævnet frikendte FORSKERforum: Overskrift og artiklen var helt korrekt ...

„Det akademiske ethos er i sig selv et bevis på, at videnskaben ikke kan forventes at tale magten imod, med mindre det er forbudt magten at svare igen.“
John Ziman

Medlemsblad for DM's universitetsansatte (ULA), DM's forskningsinstitutions ansatte, DJØF's undervisnings- og forskningsansatte (under Overenskomstforeningen), samt JAs, DFs og DDDs undervisnings- og forskningsansatte.

Bladets leder udtrykker fælles holdninger. Øvrige artikler i bladet er ikke nødvendigvis i overensstemmelse med afdelingernes synspunkter. Eftertryk er tilladt med tydelig kildeangivelse.

Redaktion:

Lektor Leif Søndergaard, DM I
Lektor Mogens Ove Madsen, DJØF
Seniorforsker Niels Erik Poulsen, DM3
Lektor Lars Kamp Nielsen,
PharmaDanmark
(ansv.hav. for dette nummer)
Seniorrådgiver Kirsten Pilegaard,
Dyrlægeforeningen
Anders Correll, JA

Journalist Thomas Bøttcher
(tb@dm.dk)
Red. sekr. Jørgen Øllgaard
(Joe@dm.dk)

Redaktionens adresse:

FORSKERforum
Nimbusparken 16
2000 Frederiksberg

Telefon: 38 15 66 33
Fax: 38 15 66 32

FORSKERforum

udkommer 9 gange om året.
Bladet udkommer den første uge
i hver måned.

Næste deadline:

18. marts 2007

Se de seneste nyheder på
www.forskerforum.dk

Øvrige adresser:

DM
Nimbusparken 16
2000 Frederiksberg
Tlf. 38 15 66 00

DJØF
Gothersgade 133
PB 2126
1015 Kbh. K
Tlf. 33 95 97 00

PharmaDanmark
Rygaards Allé 1
2900 Hellerup
Tlf. 39 46 36 00

JA – Jordbrugsakademikerne
Emdrupvej 28A
2100 København Ø
Tlf. 38 71 08 88

Dyrlægeforeningen
Emdrupvej 28A
2100 København Ø
Tlf. 38 71 08 88

Oplag: 7.500

Grafisk Produktion:

Poul Rømer Design
Tlf. 44 53 05 51

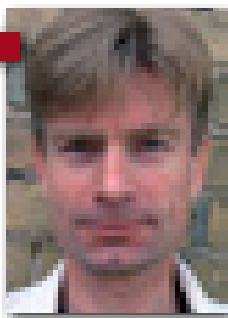
Tryk:
Datagraf

Foto: Søren Hartvig

(hvor ikke andre er anført)

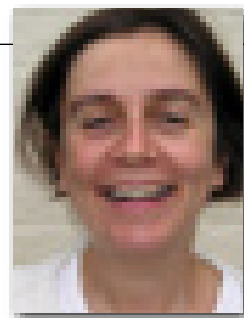
LEDER

Af Anders Correll, JA

Lars Kamp Nielsen, PharmaDanmark

Kirsten Pilegaard, DDD

Udviklingskontrakter og disciplinering

Med universitetsloven fra 2003 skal universiteterne udover forskning og undervisning som før, nu også udveksle viden og kompetencer med det omgivende samfund og tilskynde medarbejderne til at deltage i den offentlige debat. Det lyder altså meget meget uskyldigt, men for dem som har oplevet lovstrammingerne de seneste år, så ligner det bare nogle ekstra led i **den kæde af kontrakter og forpligtelser**, som lægges ned over sektoren.

I loven er også nedfældet krav om, at universiteterne indgår udviklingskontrakter med ministeren. Læser man disse kontrakter for 2006-2008 er det tydeligt, at Videnskabsministeriet / universitetsministeren har kigget med over skulderen og det er ikke småting, der loves gennemført inden 2009: Fordobling af ph.d.-studerende, højere gennemførelsesprocenter på studierne, kortere studietider, flere studier og efteruddannelsetilbud og på forskningssiden: Flere artikler, flere citationer, flere eksterne midler, flere patenter o.s.v.

Man bliver ganske forpustet og i øjeblikket forhandler folketingets partier om en revision af loven affødt af fusionerne med yderligere opgaver: "Fusionsuniversitetsloven" taler om ministerstyret myndighedsbetjening, oprettelse af aftagerpaneler og ph.d.-skoler og samtaler med kommende studerende. Alt dette ledsaget af masser af new-speak og varm luft i strategioplæggene fra de nye professionelle ledelser.

Dette nok i erkendelse af, at der ikke er så meget konkret at gøre godt med – der tales meget lidt om midlerne til at nå målene. Globaliseringsmidlerne er endnu ikke fordelt og er langt fra tilstrækkelige til at målene i udviklingskontrakterne, og fusionsomkostningerne er ubetalte.

Men så kan man jo i stedet øge *disciplineringen* af de ansatte med pointsætning af forskningskvaliteten og offentliggørelse af undervisningsevalueringer, der dog skal sikres anonymisering af den enkelte underviser – det kan jo blive lidt svært, hvis der kun er én underviser på et kursus. Arbejdsgiverne har efterhånden masser af redskaber og stort spillerum til at lave lokale *normer* for indsatsen.

Det nuværende personale er for langt hovedpartens vedkommende ansat på grundlag af forsknings- og undervisningskvalifikationer eller forskningskvalifikationer alene og det vil kræve store ressourcer i form af efteruddannelse og ændrede arbejdsfordelinger, hvis det nuværende personale skal udfylde udviklingskontrakterne. Med ansatte ledere og større institutter bliver det daglige samarbejde sværere, og det kan jo betyde en tydeliggørelse af afstanden mellem ledelsens og de ansattes mål.

Men allerværst er måske, at der stadig står i bemærkningerne til lovforslaget, at den enkelte forskers **ret til forskningsemne** skal være "*indenfor universitetets forskningsstrategiske ramme som fastlagt i udviklingskontrakten*". Den hårde opbinding på udviklingskontrakten vil være katastrofal for mange "skæve" projekter og reducere mobiliteten mellem områder – der, hvor de spændende resultater ofte opstår. Men der er heldigvis tegn på oprør og den kommende tids manifestationer fra bestyrelser, rektorer og ikke mindst de universitetsansatte får forhåbentligt en del af flertallet bag forslaget på andre tanker.

GRÅZONE-forvaltning. Da FORSKERforum i september 2004 afslørede, at DTU-rector Lars Pallesen fik et DTU-selskab til at købe hans brugte luksusbil for derefter at stille den til hans fri disposition – trods ministeriets udtrykkelige forbud mod en sådan ordning (arkivfoto-2001)

Pallesen fik sin mand

DTU sætter igen særlige standarder for handlekraftig ledelse: God bekendt af rektor Pallesen blev headhuntet til direktørstilling - uden åbent opslag og uden ansættelsesudvalg

Da DTUs direktør Jørgen Honoré 19. december sagde op, benyttede rektor Lars Pallesen lejligheden til at headhunte sin helt egen kandidat. I lyn fart, uden opslag i aviser og uden nedsættelse af bedømmelsesudvalg, besatte rektor stillingen med cand. scient. pol. **Claus Nielsen. Hermed satte DTUs top** ledelse på nye standarder for, hvordan en ledelse kan *balancere* på kanten af reglerne for den offentlige forvaltning.

DTUs pressemeddelelse fortalte, at den 48-årige Claus Nielsen pr. 1. februar var ansat som ny direktør, og at han "har mange års erfaring fra offentlige og halvoftentlige organisationer og har bl.a. være omkring Finansministeriet, Statsministeriet og DSB-S-tog". Men pressemeddelelsen undlod at fortælle, at han i tidligere jobs har arbejdet sammen med rektor Lars Pallesen, og at Pallesen headhuntede den nye direktør for anden gang:

De to traf hinanden i 1997-98, hvor Pallesen var direktør på Serum instituttet og Nielsen var afdelingschef. Senere trak Pallesen ham med til DSBs S-togsdivision, hvor de arbejdede et halvt år sammen i 2001. Nu ses de igen på DTU.

Uden bredt opslag

Stillingsbesættelsen skete så skjult som muligt, uden at DTU dog overtrådte statens regler for besættelse af offentlige stillinger.

Da direktør Honoré sagde op, havde rektor Pallesen ikke travlt med at søge en ny. Stillingen blev ikke slået op i landets aviser.

Man nøjedes med at slå stillingen op i Statstidende d. 5. januar med ansøgningsfrist 14 dage efter.

Det er almindeligt kendt, at når man kun indrykker et opslag i Statstidende, så er det den bedste måde at hemmeligholde et opslag. En sådan procedure uden brede opslag er et signal om, at man har sin (interne) kandidat, og at andre interesserede kan holde sig væk. (Af stillingsopslaget i Statstidende fremgik da heller ikke, hvor der kunne søges yderligere oplysninger vedrørende stillingen).

Ifølge Finansministeriets bekendtgørelse om offentligt opslag af en tjenstemandsstilling skal avertering ske gennem Statstidende, dagspressen eller fagblade eller på anden måde, som findes formålstjenlig. DTU har med sit opslag således overholdt formalia.

Men intentionen med opslag af offentlige stillinger er, at man skal indhente ansøgninger fra alle potentielle kandidater for at få et bredt ansøgerfelt. Og det gjorde DTUs ledelse ikke.

Pallesen og bestyrelsesformand styrede

Det var tilsyneladende rektor Pallesen og bestyrelsesformand Bundgaard-Nielsen, som helt egenrådigt ansatte den nye direktør. Der blev ikke nedsat et ansættelsesudvalg (fx med deltagelse af medarbejderrepræsentanter), som det ellers sker på offentlige arbejdspladser. På DTU er der nemlig ikke tradition for nedsættelse af ansættelsesudvalg; DTUs prorektor er således også ansat uden ansættelsesudvalg.

Det fremgår heller ikke af bestyrelsesreferater, at sagen har været behandlet her på trods af, at det af DTU-bestyrelsens forretningsorden fremgår, at bestyrelsen "efter indstilling fra rektor ansætter og afskediger prorektor og universitetsdirektør".

Og det er ikke, fordi bestyrelsen ikke har holdt møder. Der har været afholdt to møder, herunder et ekstraordinært. Bestyrelsesformand Bundgaard-Nielsen har ment, at det var vigtigt at holde et ekstraordinært bestyrelsesmøde d. 12. januar om en bygningsbevilling fra A.P.Møller, men her blev direktørbesættelsen ikke nævnt med et ord, ifølge referatet ...

Lyntiltrædelse

Ansættelsen blev offentliggjort i pressemeddelelse d. 31. januar, og den nye direktør tiltrådte dagen efter. Lyntiltrædelsen kunne lade sig gøre, fordi Nielsen holdt op hos DSB for et år siden og siden har haft sit eget konsulentbureau, hvor han har arbejdet med "forandringsledelse i det offentlige".

"Med det nye store DTU har vi brug for en mand med styr på økonomien - en slags CFO, og det får vi med Claus Nielsen. Han er en person med erfaring og forstand på kompliceret økonomistyring", udtalte rektor Lars Pallesen, som ser profilen som en væsentlig kvalitet i en tid, hvor DTU udvides med Risø, Danmarks Fødevarerforskning, Danmarks Fiskeriundersøgelser, Danmarks Rumcenter og Danmarks Transportforskning.

jø

L111: Akkreditering med politisk styring

Fra 1. april skal nuværende og kommende universitetsuddannelser godkendes og "akkrediteres" af et såkaldt Akkrediteringsinstitution. Herefter skal uddannelser gennemgå en test på **kvalitet- og relevans-kriterier**. Lovbehandlingen afslørede imidlertid, at dette er *gummikriterier*, som kan anvendes politisk efter behov. Universitetsminister Helge Sander forklarede, at vægtningen mellem disse skal fastlægges politisk i en ministeriel bekendtgørelse, hvoraf der skal fremgå "et eller flere måle- og dokumentationspunkter".

Ministeren bekræfter indirekte – ved besvarelse af et af 38 spørgsmål til loven – at Akkrediteringsrådets sammensætning bliver sådan, at medlemmer med kendskab til universitetsuddannelser kommer i mindretal, fordi Undervisningsministerens og Kulturministerens medlemmer fylder blandt de 9 medlemmer. Det bliver altså ikke universitetskyndige, som skal godkende uddannelser.

Ministerveto: Samfundsøkonomi og geografi

En af hoveddancerne mod lovforslaget var, at det ikke er uafhængigt af ministrene for universiteter, undervisning og kultur. Der mangler armslængde. Dels placeres Rådet i forbindelse med en ministeriel styrelse, dels udpeges bestyrelsen af ministrene og dels kan universitetsministeren omgøre Rådets beslutninger. Ministeren indrømmer, at ministre udpeger 8 ud af rådets 9 medlemmer, men han mener, at Rådet alligevel er uafhængigt af disse ministre "for så vidt angår tilrettelæggelsen af procedurer og metoder samt konklusioner og afgørelser. Rådet er således uafhængigt i sin virksomhed, og medlemmerne udpeges på baggrund af deres faglige kvalifikationer". Og ministeren forsikrer, at han ikke har "instruktionsbeføjelse" over rådet.

Der er en katteløse, hvor ministeren kan nedlægge **veto**. Ministeren benægter dog, at der bliver tale om en dobbelt godkendelsesprocedure; først i rådet og dernæst hos ministeren. I praksis kan han imidlertid underkende, hvor en uddannelse "ikke opfylder lovgivningsmæssige krav eller oprettelsen af uddannelsen ud fra en samfundsøkonomisk betragtning ikke skønnes hensigtsmæssig". Ministeren forklarer, at han kan nedlægge veto, hvis et universitet ønsker at oprette en uddannelse i et geografisk område, hvor dette af hensyn til lignende uddannelser i området vil kunne være "uhensigtsmæssig" i situationer, hvor en lignende uddannelse allerede eksisterer under en anden minister.

Ministerstyring: Relevans-kriterier

Universitetsministeren fastsætter kriterier for kvalitet og relevans samt nærmere regler om sagsgangen ved akkreditering og godkendelse (§11).

Kvalitetskriterier skal fastsættes i overensstemmelse med "internationale standarder", forklarer ministeren, der dog ikke fortæller, hvad det nærmere dækker over.

Ministeren blev nærmere udspurgt om, hvad "relevans" dækker. Ministeren indrømmede, at Danmark kører solo, idet andre lande ikke bruger dette kriterium: I Holland akkrediteres uddannelser ud fra kvalitet, men offentlig finansiering forudsætter samtidig at uddannelsen gennemgår en relevans-vurdering ("mikro-efficiens-vurdering").

Ministeren lover, at han vil udarbejde relevanskriterier i dialog med Rektorkollegiet, og arbejdsgiverne i Dansk Industri, AC m.fl.

Ministeren lovede også, at offentligheden har ret til at få indsigt i Akkrediteringsrådets "dokumenter, der indgår i institutionens sagsbehandling", efter reglerne i offentlighedsloven. Arbejdet i institutionen skal foregå ud fra "åbenhed og gennemsigtighed", dvs. at rådet skal offentliggøre alle akkrediteringsansøgninger og resultatet af disse.

Lever ikke op til internationale standarder

Der var spørgsmål til, om Akkrediteringsinstitutionen lever op til krav om uafhængighed i henhold til EU-standarder. Det fremgår ikke, *hvem eller hvad* der skal bedømme eller godkende om den danske lov pt. opfylder de internationale standarder. Der skal oprettes et EU-register efter fælles standarder.

Ministeren kan ikke "på nuværende tidspunkt garantere" en international godkendelse: "Da rammerne for evaluering af nationale kvalitets sikrings-institutioner og optagelse i registret imidlertid endnu ikke er fastlagt eller tiltrådt af ministrene, er det på nuværende tidspunkt ikke muligt at få en vurdering af, om lovforslaget opfylder de europæiske standarder og retningslinjer".

Den danske minister foregriber fastlæggelsen af disse standarder, der lægger op til en stærkt politisk styret international institution – for Helge Sander vil modarbejde en underminering af sine styringsmuligheder.

Dansk Folkeparti afgiver suverænitet ...

Enhedslistens **Per Clausen** havde stillet en række ændringsforslag, bl.a. så Akkrediteringsrådet selv fastsætter kriterierne for kvalitet og at den snævre statslige styring af Rådet fjernes. Men det blev stemt ned af flertallet, herunder Socialdemokraterne.

Forslaget er udtryk for, at Danmark indordner sig nogle EU-standarder. Dansk Folkeparti støttede lovforslaget, selv om dette reelt markerer en afgivelse af dansk suverænitet i forhold til en national uddannelsesplanlægning. Pia Kjærsgaards EU-mistro kunne ikke skygge for Regeringens støtteparti, men dobbeltmoralen kom klart frem i DF's følgekommmentar: "... at internationalt samarbejde om udvikling af uddannelsessektoren bevares som et frivilligt samarbejde mellem selvstændige nationer, således at Danmark til enhver tid kan agere ud fra nationale interesser".

Lovudkast: Skal Sander akkrediteres?

Et lovudkast fra universitetsministeren har bragt Rektorkollegiet helt op i det røde felt:

"At ministeren får bemyndigelse til at fastlægge regler for 'tilrettelæggelsen af undervisningen' er vist ikke set i Danmark siden *enevælden* og er helt usædvanligt også i forhold til andre lande", skriver kollegiet i et usædvanligt skarpt formuleret hørings svar.

"Ministeriet trak noget af den værste detaljstyring ud af lovforslaget om 'fusionsuniversiteter'. Men kort tid efter fremlægges et udkast, som måske er endnu værre! Nu vil ministeren have ret til at bestemme, hvor mange eksamener der skal være, hvornår de skal afholdes, hvornår studenterne skal tilmelde sig osv. Det fører til overadministration og umuliggør fleksibilitet i planlægningen. Og det er et direkte indgreb i universiteternes faglige selvstyre", forklarer kollegieformand **Jens Oddershede**. "Det uklare og meget foruroligende perspektiv er, at udspillet lægger op til, at ministeriet indirekte kan diktere studieordninger. Jeg håber da virkelig, at de laver det helt om ..."

Indskrænkede frihedsgrader

Rektorkollegiet erklærer sig indforstået med, at med øgede frihedsgrader er man også indstillet på at blive resultatmålt og på at påtage sig forpligtelser via udviklingskontrakterne. Men mens politikerne principielt taler om større frihedsgrader til de selvejende institutioner, så gør de i praksis noget helt andet, konstaterer Rektorkollegiet.

"Med de seneste forslag til ændring af universitetsloven synes der imidlertid være sket et markant skifte i forhold til målsætningen om at give universiteterne mere frihed og mere ansvar. Ikke alene lægges der med lovændringerne op til detaljerede regler for universiteternes virke på meget specifikke områder, man inddrager også de faglige forhold, der ellers i årtier har været enighed om burde overlades til universiteterne".

Dels gives der i forslaget nogle meget detaljerede anvisninger, dels får ministeren nogle beføjelser, der griber langt ind i universiteternes faglige selvstyre.

Lovudkastet handler meget uskyldigt om vejledning af studerende og afleveringsfrist for speciale. Men i praksis giver det ministeren redskaber til detaljeret at diktere undervisnings- og eksamensafvikling via en slags akkrediteringsordning. Rektorkollegiet anklager Videnskabsministeriet for centralisme – "en forestilling om, at uddannelses tilrettelæggelsen kan foretages politisk, ens for alle og uafhængigt af det faglige indhold". Men når det bliver ministerens ansvar, skal ministeren så også 'akkrediteres' ligesom uddannelserne, spørger Rektorkollegiet sarkastisk (se [høringsvaret på rektorkollegiet.dk](#)).

Lov-140: Fusionsuniversitetet

Videnskabsministeren er stillet en byge af spørgsmål om den drastiske ændring af universitetsloven, som behandles i Folketinget i marts

Videnskabsminister Sander har fremsat lovforslag L140 om fusionsuniversitetet. Nyskabelsen er, at universiteter herefter skal tage sig af sektorforskningsopgaver: "Universitetet kan med grundlag i sin forskning udføre opgaver for en minister efter aftale med denne" (lovens §2 stk.4).

Med lovforslaget synliggøres, at sektorforskningsopgaver skal løses på universiteterne. Internationalt bliver den danske universitetsmodel hermed enestående, fordi universiteterne fremover skal lave 'bestillingsforskning' for staten: Universiteterne kan / skal indgå kontrakter om "myndighedsbetjening".

'Fusionsuniversitetsloven', som behandles i marts måned i Folketinget, har på forhånd parlamentarisk flertal bag sig. Det fremgår af bemærkningerne: 'Forligsparterne (Regeringen og Socialdemokraterne) er enige...'. Oppositionen (Radikale, SF og Enhedslisten) er imidlertid meget skeptisk, målt på at der er stillet ikke mindre end 67 minister-spørgsmål til forslaget. (Besvarelser forelå imidlertid ikke ved redaktionens slutning).

Forskeres ytringsret?

Oppositionen borer i, hvor langt forskernes ytringsret går på fusionsuniversitetet: "**Kan ministeren bekræfte, at en universitetsforsker (fx en miljøbiolog på AU) har fri ret til at ytre sig kritisk om en myndighedsopgave, som en sektorforskningsenhed (fx DMU på AU) leverer?**"

Ministeren bedes også bekræfte,

- at et ressortministerium ikke kan indføre begrænsninger i forsknings- eller ytringsfrihed i en kontrakt med et universitet?

- at et ressortministerium ikke kan indføre særlige kontaktbetingelser eller forbehold for offentliggørelsen af en udrådning / rapport?

- at en forsker frit kan udtale sig efter bedste faglig overbevisning, og at det er ulovligt, hvis en forskningsleder pålægger denne ikke at udtale sig eller at vente med at udtale sig?

Og så spørger oppositionen endelig, hvad den forsker skal gøre, hvis en forskningsleder pålægger denne at ændre i en publikation, at udsætte publicering eller ikke at udtale sig om et konkret forskningstema?

Udviklingskontrakten som styringsredskab

Folketingsspørgsmålene stiller også spørgsmål til udviklingskontrakten som styringsredskab: Der spørges, om det dækker over indskrænkninger, når foserker kan "**forske frit inden for universitetets forskningsstrategiske rammer, som fastlagt i udviklingskontrakten?**" Der spørges opfølgende om en forskningsleder kan pålægge en medarbejder ikke at forske i bestemte

emner, fordi det ikke er nævnt i universitetets forskningsstrategi eller i udviklingskontrakten?

Ministerpålæg

Rektorkollegiet er utilfreds med, at kontraktindgåelse ikke er frivillig, for Videnskabsministeren kan iflg. §33 stk.2 "*undtagelsesvis og efter forhandling med vedkommende minister samt med universitetet*" pålægge universitetet at udføre opgaver. Universiteterne har protesteret voldsomt imod dette, fordi truslen om pålæg underminerer deres forhandlingsposition, dvs. retten til at sige 'nej tak' til en dårlig kontrakt. Ministeren har prøvet at tage luften af denne kritik ved at tilføje en ekstra gummi-formulering: "*... når der er tale om opgaver af væsentlig samfundsmæssig betydning*".

Men det stiller ikke rektorformand Jens Oddershede tilfreds: "Pålægget er for bredt formuleret. Vi vil gerne have slået fast, at pålægget kun kan aktiveres under helt særlige omstændigheder og at vi har en mulighed for at sige nej, hvis opgaven ikke er 'omkostningsdækket'. Som pålægget er formuleret nu, kan den i praksis bruges til ubegrænset at rekvirere, og der siges ikke noget om penge. Sådan spiller klaveret ikke".

(*FORSKERforum har søgt aktindsigt i høringsvarene fra sektorministerierne, for her at finde begrundelserne for nødvendigheden af ministerpålægget, men aktindsigt blev nægtet – og FORSKERforum har klaget til Ombudsmanden herover*).

Gælder undtagelsen almindeligt myndighedsberedskab?

Oppositionen vil i lighed med Rektorkollegiet gerne have præciseret, hvad der menes med, at ministeren "undtagelsesvist" kan pålægge opgaver: "Gælder ministerielt pålæg kun akut beredskab (fx ved fødevarerborne sygdomme, husdyrsygdomme eller fugleinfluenza) eller gælder det også generelle udviklingskontraktforhold?"

Der spørges uddybende om der er gummi i paragraffen, så den også gælder "**almindeligt myndighedsberedskab, forskningsbaseret rådgivning m.m. samt strategisk forskning og udvikling?**"

Det økonomiske aspekt berøres også hvad angår lovens to-årige indfasning. Efter denne periode kan ministerier nemlig vælge at udlicitere myndighedsopgaver eller selv udføre dem: "**Vil ministeren garantere, at universiteter ikke påtvinges kontrakter, som kan være underskudsgivende eller i uoverensstemmelse med universitetets aktivitetsplaner?**" samt "**Hvorledes sikres, at universiteterne ikke langsomt udsultes igennem kontraktforhold, som økonomisk kun dækker snævre myndighedsopgaver, men ikke opretholdelse af basisforskning?**" (spm. 9).

Det økonomiske aspekt berøres også hvad angår lovens to-årige indfasning. Efter denne periode kan ministerier nemlig vælge at udlicitere myndighedsopgaver eller selv udføre dem:

"Hvad forhindrer ministerier i at opbygge deres egen sektorforsknings- og analyseenhed i ministerielt regi?" lyder et drilsk spørgsmål. Et andet drilsk spørgsmål vedrører ejerskabet til de data, som i dag ligger hos sektorforskningsinstitutionerne: Er det universitetets, statens, ministeriernes?

Direktører ikke forskningskyndige

Rektorkollegiet er kritiske overfor, fx at det ikke kræves af direktørerne for sektorforskningsenhederne, at de skal være forskningskyndige (af loven fremgår blot, at de 'såvidt muligt' skal være det).

Et spørgsmål til universitetsministeren går i samme retning: Hvordan kan kvaliteten sikres, når en ikke-ankendt forsker kan få "**beslutningsmyndigheden og instruktionsbeføjelser vedr. fagligt-videnskabelige beslutninger om ansættelser, projekter, kontrakter el.lign.?**"

Dansk forskningsstyring enestående?

Ministeren bedes også udrede, hvor enestående den danske universitetsstruktur bliver. Han skal svare på, om universiteter i udlandet udfører "**myndighedsopgaver**", om de har "**udviklingskontrakter som styreform**" og om institutledere i udlandet har "**instruktionsbeføjelser**", så ansatte kan pålægges at udføre bestemte forskningsopgaver og myndighedsopgaver?

jo

En 'and' i Ålborg

Konkurrencen mellem DTU og Aalborgs ingeniører har absurde konsekvenser: Rygtet gik pludselig i Aalborg, at DTU har planer om at forære alle deres studerende en gratis bærbar computer! Sådan gik rygtet for nyligt på Aalborg Universitet

Alarmen gik til direktionen: Hvordan skal vi matche det tilbud? Hvad vil det koste? Hvad siger skatte-reglerne? Må vi overhovedet bruge statens penge til det? Og hvordan kan det skrues sammen? Tænk hvor mange studerende man kunne lokke på den måde?

Der var panik ved tanken om at få baghjul af konkurrenten i Lyngby, indtil:

"Historien viste sig at være en and ..." fortæller direktør på Aalborg Universitet, Peter Plenge: "Nogle havde læst DTU's meddelelsesblad sådan, at man ville have en ordning om gratis computere på DTU – så vi besluttede, at vi blev nødt til at tilbyde en lignende ordning. Og det var det, vi diskuterede – det viste sig i øvrigt at være meget vanskeligt"

Senere viste det sig, at de slet ikke tilbyder gratis computere: "Det var noget med nogle gratis 'tablets' som Nokia havde stillet til rådighed i forbindelse med en feltøvelse. Dermed var der ikke tale om et konkurrence-element mellem DTU og Aalborg," siger Peter Plenge.

De to Universiteter konkurrerer konstant om at være den vigtigste ingeniør-institution i Danmark: Først i februar pralede DTU således i Ingeniøren over, at de nu har passeret AAU i forhold til opfindelser – med 53 på DTU mod 45 på AAU. "DTU tilbage på tronen, lød overskriften i aviserne.

Men spørger man sig for i Aalborg, så får man at vide, at DTU får langt flere forskningspenge end dem – "så vores opfindelser er meget billigere pr. styk."

"Det er en venskabelig strid om at være nummer ét på ingeniørområdet – og den vil nok fortsætte på munter og kammeratlig vis fremover," spår Peter Plenge – med eller uden gratis computere.

TKW

Løn: Just for the Money?

Hver sjette tillidsmand opfatter publikationsbonus som udtryk for 'negativ kontrol', og opfattes bonus sådan støder det forskernes indre motivation, hvorved bonus risikerer at få negativ effekt på publikationsomfanget på arbejdspladsen...

Det fremgår af undersøgelsen "Arbejder forskere just for the Money?", som er trykt i det seneste nummer af tidsskriftet POLITICA. Analysens fokus er sammenhængen mellem publikationsbonus og publikationsvækst (elementer udvalgt fordi der findes data herom og fordi publicering er en væsentlig del af den akademiske meritring).

Undersøgelsen har svar fra 162 danske forskningsenheder i perioden 2000-2005 og de fortæller, at hver fjerde forskningsenhed arbejder med "nogen publikationsbelønning", mens dette på 40 pct. af enhederne kun indgår som et element blandt flere bonuskriterier. Analysen bekræfter en teori om, at effekten af incitamenter afhænger af holdninger på stedet:

"Den måde som graden af publikationsbonus påvirker publikationsvæksten afhænger af opfattelsen af publikationsbonus. Det betyder, at de steder hvor tillidsrepræsentanterne ser bonus som noget negativt, kan man risikere at få negativ effekt på publikationsomfanget. Men omvendt de steder hvor tr'en opfatter bonus positivt, så kan det smitte af i form af flere publikationer", forklarer adjunkt Lotte Bøgh, som har været med til at lave undersøgelsen. "Og det skal ikke forstås sådan, at tr'ens personlige holdning præger de andre andre; det kan sagtens være, at tr'ens holdning er udtryk for 'organisationskulturens'. Vi 'måler' dog ikke kulturens betydning; derimod alene den økonomiske incitamentsstruktur og opfattelsen deraf".

Den simple stress-behandling

Begrebet udbændthed er forfejlet, mener kendt forsker. Behandlingen af stress-sammenbrud kræver tid, men den er enkel og ender som regel godt

Der er liv efter et sammenbrud med stress – et godt liv. I langt de fleste tilfælde vil den stress-ramte kunne vende tilbage til sin tidlige beskæftigelse. Selv om man er gået ned med sygdom, depression og hukommelse er der håb forude.

ROLIG NU

Behandlingen og de personlige tiltag, der skal til for at komme på højkant igen, er forholdsvis enkle. Dog skal man vide, at det tager tid at komme tilbage på banen igen.

Sådan er det overordnede budskab i en ny bog af Danmarks kendteste stressforsker, **Bo Netterstrøm** fra "Stressklinikken i Hillerød".

Bogen "Stresshåndtering", der er et resultat af et fireårigt forskningsprojekt, henvender sig primært til behandlere indenfor sundhedsvæsenet og til andre faggrupper der kommer i berøring med stress-sammenbrud og stress-depressioner – f.eks. personaleansvarlige, HR-folk og ledere.

Bogen indeholder et kort teoretisk afsnit – men vægten er først og fremmest lagt på en række cases og et afsnit med praktiske råd, hvor man sommetider tænker, at det her kunne en livsklog bedstemor også have skrevet. Og det er ikke noget tilfælde:

Ligesom i den gode familie

"Stress-behandling er relativt simpel," siger Bo Netterstrøm, "bogen er en genopdagelse af, hvad den gode familie kunne fortælle sine medlemmer. Og det er faktisk en pointe. Langt de fleste kriser med stress klares uden om behandlersystemet. Og det vil også være mit første råd. Tal med ægtefællen eller en god ven om det. De kender dig, og vil ofte have nemmere ved at identificere, hvor problemet ligger."

I en årrække er stress rykket frem i samfundsdebatten, og har fået status af folkesygdom. I samme takt er der bragt talrige historier i medierne om mennesker, der er gået ned med en stress for aldrig at vende tilbage til deres gamle arbejdsliv. Der tales om permanente hjerneskader, mange er endt som førtidspensionister.

Bo Netterstrøms budskab er andet – og betydeligt mere optimistisk. Han vil gerne afdratisere.

Burn-out

"Tag det populære ord 'udbrændt' – eller 'burn-out', som det kommer fra. Det er bilde lavet af psykologer. Det er fængende, men forkert. Det signalerer en brandtomt –

at folk er færdige. Den forestilling cementseres både af folk selv og af omgivelserne – og derfor har vi desværre en masse mennesker der er endt på pension, fordi de ikke har fået den rigtige behandling. Min erfaring er, at hovedparten kan komme tilbage til det samme arbejde eller et lignende arbejde. Dem jeg taler med flere år efter, fortæller mig, at de er blevet klogere. På samme måde som når man har været igennem andre livskriser, en sorg for eksempel – livet har gjort noget ved dem, de har opdaget deres følelser. Jeg har en studenterunderviser, som selv har været turen igennem. Hun gør meget ud af at fortælle, at mens hun tidligere var 'firmaets kvinde', så er hun nu sine børns mor."

Gør søvnen til en nydelse, noget, du ser frem til og glæder dig til. Sov nok, hverken for meget eller for lidt. Sørg for et godt sovemiljø. En god madras og dyne, et mørkt, stille og køligt soveværelse og ingen forstyrrende husdyr i sengen ...

Du skal nok komme over det

"Når folk kommer i klinikken hos os, siger vi til dem på baggrund af vores erfaringer: Du skal nok komme over det. Det tager tid, men du skal nok komme over det. Senere hen får vi at vide, hvor meget det har betydet. Det giver dem håb".

Men de fortæller også at det kan tage lang tid. Som tommelfingeregelen tager det halvdelen af den tid, som det har taget at bygge stressen op. Det kan være et halvt år, et år, halvandet.

"Naturligvis findes der også skrækelige historier, men det er ikke det normale, og det synes jeg er en vigtigt pointe. Der tales om hjerneskader, men irreversible skader på hjernen ses kun hos krigsveteraner. Og danske arbejdspladser kan altså ikke sammenlignes med, hvad der sker i en krig", siger han.

"Vores hjerneceller har heldigvis evnen til at generere, det kan vi se på billeddiagnostiske undersøgelser. Og vi ser det hos rotter. Hvis vi holder op med at stresser dem, så regenererer de funktionsmæssigt. Men det kan tage lang tid. Mange patienter klager over dårlig hukommelse lang tid efter. Jeg siger de skal være tålmodige."

TKW

Hvad er trivsel?

Trivsel på arbejdet er ikke bare, at man er frisk, og ikke har smerter. Man skal også opleve glæde, tilfredshed og virkelig lyst at gå på arbejde.

Det forudsætter både en god fysisk og psykisk sundhedsstatus og en god psykisk og socialt klima på arbejdspladsen.

Trivslen kan påvirkes af en lang række forhold i privatlivet, i arbejdspladsen, sociale liv på arbejdspladsen, medarbejlers livstil og helbredsforhold, og arbejdspladsens struktur og organisering.

Førstehjælp

Når stressen har ramt

Der er hjælp til dig, hvis du er stresset. Du kan få hjælp til at håndtere stressen og til at komme tilbage til et godt liv.

Stress er en sygdom, der kan behandles med et stort antal forskellige metoder.

Stress kan give dig følgende symptomer:

• Du bliver mere irriteret og lettere vred
• Du har svært ved at koncentrere dig
• Du har svært ved at sove
• Du har svært ved at komme på arbejde

Stress kan også give dig følgende symptomer:

• Du bliver mere nervøs og angstfuld
• Du har svært ved at tage beslutninger
• Du har svært ved at kommunikere med andre

'Det grænseløse arbejde

- eller for mange opgaver: Udredning, planlægning, søvn, motion, pyt-strategi og deltidssygemelding – er nogle af de vigtigste overskrifter i behandling af stress, viser erfaringerne fra Stressklinikken i Hillerød

Identifikationen af årsager til stress er et afgørende element. Hos universitetsansatte vil det typisk knytte sig til "det grænseløse arbejde" – defineret ved faglig glæde og høje ambitioner koblet med manglende evne til at strukturere og/eller mulighed for at sige fra.

"Horningsfælden," som Bo Netterstrøm kalder det: "Jeg har hørt flere universitetsansatte sige, at det var undervisningen, der gjorde dem stressede. Men det var jo bare fordi undervisningen tog tid fra andre ting, som de heller ikke kunne nå."

Det er et spørgsmål om kontrol, og den har universitetsfolkene langt hen af vejen. De tilrettelægger deres egen tid, og normalt er det stress-forebyggende. Men når der kommer for mange opgaver, så bryder det sammen. Planlægning hører med til både forebyggelse og behandling:

"Man kan begynde med en god kalenderbog eller en god opgavemappe, hvor der står, hvad man skal og hvornår - et eller to år frem i tiden. De elektroniske hjælpemidler gør det nemt. Alle de mails vi får, kan vi jo putte ind i nogle relevante mapper, i stedet for at have en inbox, der ligner jeg ved ikke hvad – meget af det er så banalt. Og så skal man naturligvis sørge for at aftale med sin institutleder, hvad de er der skal nås – men på en måde, så der også er tid til at løse det uforudsete der dukkede op."

Gode råd til dagligdagen

Netterstrøms nye bog handler om, hvordan individet håndterer stress. Han har gode råd om hhv. dagligdagen, om e-mails og mobiltelefoner, og om søvn.

Blandt de 20 gode råd til dagligdagen siger han, at man skal holde pause efter ethvert stort projekt. Man skal huske at sove; mange sover mindre end deres krop reelt har behov for. Hold fri om aftenen; undgå også at læse mails om aftenen, for hjernen skal ned i tempo, for at man kan falde ordentligt i søvn. Brug morgener til at løse problemer og vigtige opgaver; her er hjernen frisk. Man skal

være realistisk, når man vurderer rimeligheden i en deadline, så man skal også huske at afsætte tid til det uventede eller 'katastrofer'. Tal med den leder, du har tillid til, hvis det er arbejdsopgaver eller –metoder, der er problemer med. Vær opmærksom, så du afsætter tid til familien og vennerne ...

Netterstrøm har også nogle husmandsråd, som især er rettet mod den bekymrede type: Lad være at stresser over småting, som du alligevel glemmer snart! Lad være med at tage sorgerne på forskud; det sker måske alligevel aldrig! Acceptér det uundgåelige! Tænk positivt og værdsæt de gode ting i livet!

E-mails og mobiltelefoner har et særligt afsnit, for de er ikke bare praktiske redskaber, men også stress-forstærkende, hvis de ikke omgås med varsomhed. Blandt de ti gode råd er: Sluk mobiltelefon eller mail, når du ikke vil forstyrres! Sluk for høje ringelyde, af hensyn til dig selv og andre! Hvis mailbox'en bugner, så ryd op! Man skal svare på sine mails, men ikke nødvendigvis i samme sekund, de løber ind!

God Søvn

God søvn er en forudsætning for at komme videre. Søvnløshed og myldretanker, der ikke er til at stoppe, er en af stress-depressionens trofaste følgesvende. Hjælper almindelige gode soveråd ikke (og de omfatter ikke et rødvin eller guldøl) – kan sovepiller i en kort periode være en god løsning. En ordentlig nats søvn oven på flere dage med for lidt søvn, kan give megen energi tilbage: "Ofte har folk fået 30 piller, men på en måde har de kun taget syv.", siger Bo Netterstrøm.

Motion

Motion er nærmest et universalmiddel. Det kan være tre raske gåture på en time om ugen. Fire gange en halv times løb, eller at cykle 6-7 kilometer på arbejde. Ikke hård motion. Men det må gerne give sved på panden og få pulsen op på 120:

"Motion er utroligt effektiv. Vi hører det

samstemmende fra stort set alle patienter.

Det giver mentalt løft og en følelse af, at man kan gøre noget ved situationen. Bedre fysisk form giver også kropsligt overskud."

Pyt-strategien

Når vi er stressede, påvirkes vi også at småting. Vi hidser os op i trafikken, vi skælder ud, hvis folk lader deres kaffekop stå eller bliver rasende på folk, der kommer for sent. Irritation og dumme diskussioner hører til det typiske stressbillede. Men man skal lære at trække vejret dybt.

"Luntten er kort, men man ender hurtigt i en negativ spiral. I stedet for at blive irriteret og sur, skal man lære at sige 'pyt'. Det er irrelevant. Overhør de dumme bemærkninger. Man kan også spørge som de kognitive psykologer gør: 'Hvad er det værste, der kan ske?' – f.eks. ved at der ligger nullermænd i stuen."

Deltidssygemelding

På arbejdspladsen er deltidssygemelding ofte den bedste strategi, hvis det kommer til, at en person går ned med stress. Eventuelt kan en psykolog eller en læge komme ind over. Og et kræver naturligvis at arbejdsgiveren i samarbejde med medarbejderen er i stand til at tilrettelægge forløbet:

"Det har slået mig, at folk får lov til at tulle rundt derhjemme i nogle måneder. Folk kan godt noget, og de har bedre af det. Men måske kun tre timer om dagen. Det betyder også, at der kommer en anden åbenhed om det, som er sund. Man kan fortælle, at det ikke går som det skulle. Og at det ikke er spor mystisk. Jeg vil tro at ikke mindst på akademiske arbejdspladser vil der være en forståelse. For folk ved godt hvad det drejer sig om. De har mærket det selv", slutter stressforskeren.

TKW

Bo Netterstrøm: Stresshåndtering

Institutedernes løn-topscore

Ovrraskelse: RUC'eren Hans Peter Jensen landets højst lønnede

DJØFs forhandlere gjorde et godt stykke arbejde – eller også havde Hans Peter Jensen rigtigt godt venner i RUCs top. Den nye institutleder for det relativt lille institut for Natur og Systemer fik nemlig en kanonhyre på 955.000 kr. – inklusive 153.000 kr. i særligt åremålstillæg.

Sådan skrev FORSKERforum i november, da RUCs institutleder-lønninger blev kendt.

KANONHYRE

Men noget overraskende viser det sig nu – hvor FORSKERforum har indhentet alle lønninger i landet - at **Hans Peter Jensen** kan kåres som den suverænt højst lønnede institutleder i landet. Han får nemlig 50.000 kr. mere end institutlederne ved KUs medicinske institutter, som ellers var de forventede topscorere på listen. Lægelønninger er traditionelt høje, og medicinske specialister / professorer står derfor godt i en åben lønforhandling. Men på KU har nogle åbenbart holdt igen – på trods af eller måske netop, fordi rektor Ralf Hemmingsen kom fra det fagområde!

Hans Peter Jensen får betydeligt højere hyre end mange institutledere på andre universiteter, som har betydeligt større institutter at bestyre. Og han får betydeligt mere - 110.000-125.000 kr. - end de institutledere, som han *fagligt* kan sammenlignes med. Det gælder fx KUs naturvidenskabelige institutledere (ca. 840.000 kr.) eller Aarhus' (823.000 kr.).

Hans Peter Jensen med åremålstillæg

Baggrunden for Hans Peter Jensens høje løn var dels at RUCs institutledere lagde sig på et relativt højt niveau og dels angiveligt, at han ikke fik en tilbagegangsstilling.

Uden tilbagegangsstilling fik han 23-pct.s åremålstillæg. Det regnes normalt som et ri-

sikotillæg for den usikkerhed, som folk kommer ud i, når deres årsperiode udløber. Men den risiko løber Hans Peter Jensen ikke. Han er pt. 63 år og står overfor pensionering, når han holder op om tre år. Så RUC kunne have sparet de 153.000 kr. i åremålstillæg...

Selve ansættelsesforløbet var også noget særpræget, idet nepotisme hjalp ham ind i stillingen. Dels havde rektor Poul Holm tilsyneladende øremærket stillingen til ham. Og dels sad en god ven af Hans Peter Jensen med i ansættelsesudvalget. Hans Peter Jensen holdt festtalen, da den gode ven for nylig holdt 70-års fødselsdag (se FORSKERforum 200: 'RUC-institutleder scorer pensionskassen').

Administrativ karriere

Hans Peter Jensens jobs har i de seneste 20 år været administrativt prægede. Før RUC var han vicedirektør / forskningsdirektør i Danmarks Fødevarerforsknings; en stilling som blev overflødiggjort i en omstrukturering i efteråret. Tidligere var han rektor på DTU i perioden 1986-2001. "Han sluttede sin karriere på DTU med at indføre DTU's selveje, der er modellen for den nuværende universitetslov med ansatte ledere på alle niveauer", fortalte RUCs pressemeddelelse herom:

I perioden 1993-2000 var Hans Peter Jensen formand for Rektorkollegiet. Han er uddannet cand. scient., har en svensk doktorgrad, to æresdoktorater fra USA samt et æresdoktorat fra Finland og er desuden kommandør af Dannebrogordenen.

jø

OVERSIGT: Dekanlønninger og Københavns Universitet

Område total løn (incl.pension)

Rektor 1.776.000

DEKANER

Naturvid. 1.200.000

Medicin 1.200.000

Humaniora 1.200.000

Jura 1.001.000

Samf. 1.075.000

Teologi 893.000

Fødevarer (fhv. KVL) 1.194.000

Farmaci (fhv. DFU) 1.055.000

INSTITUTLEDERE

Medicin

Immunologi & Mikrobi. 900.000

Celle og Molekylær Med 900.000

Neurovid. & Farmakologi 900.000

Biomed. 900.000

Odontologi 900.000

Folkesundhedsvid. 900.000

Retsmedicin

5 kliniske hospitalsinstitutter

Naturvidenskab

Molekylærbiologi 892.000

Niels Bohr 843.000

Matematik 779.000

Kemi 843.000

Datalogi 811.000

Geografi og geologi 811.000

Naturfagenes didaktik 779.000

Naturhist. Museum 843.000

Idræt 779.000

Samfundsvidenskab

Statskundskab 800.000

Økonomi 899.000

Sociologi 730.000

Antropologi 730.000

Psykologi 800.000

Humaniora

Engelsk, Germansk mm 802.000

Saxoinstituttet 871.000

Tværkultur & Regional 835.000

Medier, formidling m.m. 803.000

Nordiske Studier & Sprog 856.000

Kunst- og Kulturvid. 803.000

Nordisk Forsk.-institut 646.000

Fødevarerfakultetet 778.000-877.000

Farmacifakultetet 772.000-793.000

Menig lektor 516.000

* Lønnen for en menig gennemsnitslektor er udregnet på basis af 16.8 pct.s pension pr. april 2006. I praksis varierer lønnen mellem 10 pct. og 16.8 pct. af universitetsforskerens løn.

AU: Samfundsvidenskab matcher medicin

På Aarhus Universitet afspejler lønforskelle i nogen grad fagområdernes markedsværdi og institutternes størrelse. humaniora ligger i bund med gennemsnitslønninger på 740.000 kr. mens medicin ikke overraskende ligger i toppen med 860.000 kr. Men det er til gengæld en overraskelse, at samfundsvidenskabs

tre institutledere ligger næsten på højde med medicinerne og over naturvidenskabs – men her har dekan Svend Hylleberg forklaret, at årsagen er, at det er store institutter og at der er rift om disse kvalifikationer, så det koster at rekruttere de rette (se FORSKERforum 200).

OVERSIGT: Dekanlønninger og institutlederlønninger ved Aarhus Universitet (april 06-niveau)

Område	total løn (incl. pension)	Result løn	tilbagegang
Rektor	1.514.000	nej	nej
DEKANER			
Sundhed	1.100.000	nej	prof. lr.38
Naturvid.	1.052.000	nej	lektor
Samfund	1.000.000	nej	prof.
Humaniora	984.000	nej	nej
Teologi	914.000	nej	lektor
Jordbrug (tidl. Foulum)	1.160.000	?	?
DMU	1.052.000	?	?

INSTITUTLEDERE

Medicin

Anatomisk Inst	860.000	nej	ja
Fysiologi & Biofysik	760.000	nej	ja
Human Genetik	760.000	nej	ja
Medicinsk Biokemi	788.000	nej	ja
Mikrobio. & Immunologi	788.000	nej	ja
Klinisk Institut	861.000	nej	ja
Odontologisk Inst.	861.000	nej	nej

Farmakologi

Retsmedicin

Folkesundhed (Sidstnævnte institutledere er endnu ikke færdigforhandlede)

Samfundsvidenskab

Statskundskab	858.000	nej	prof.
Jura	858.000	nej	lektor
Økonomi	858.000	nej	prof.
Psykologi	857.000	nej	3 år/prof.

Naturvidenskab

Steno	774.000	nej	3 år/lektor
Datalogi	823.000	nej	3 år/prof.
Fysik & Astronomi	823.000	nej	3 år/prof.
Matematik	823.000	nej	3 år/lektor
Geologi	823.000	nej	3 år/prof.
Kemi	823.000	nej	3 år/lektor
Biologisk	823.000	nej	3 år/lektor
Molekylærbiologisk	823.000	nej	3 år/lektor

Humaniora

Information & Medie	707.000	nej	3 år/lektor
Nordisk	707.000	nej	3 år/lektor
Filosofi & Idehistorie	733.000	nej	3 år/lektor
Antropologi m.m.	755.000	nej	3 år/lektor
Sprog, litteratur & Kultur	755.000	nej	3 år/lektor
Historie & Områdestud.	783.000	nej	3 år/lektor
Æstetiske Fag	783.000	nej	3 år/lektor

Menig lektor

516.000

*

* Lønnen for en menig gennemsnitslektor er udregnet på basis af Finansministeriets lønstatistikker, inkl. gennemsnitlige tillæg og 16.8 pct.s pension pr. april 2006. I praksis varierer lønnen mellem 458.-576.000 kr. (38.000-48.000 kr. mdl.) fordi tillægstørrelse varierer voldsomt. Under 10 pct. af universitetsforskerne får dog løn i nærheden af toplønnen.

Skinder

Akademisk Råd skulle være et sted me
Men rådet er udhulet, for universitets
de har ret til at behandle. Det giv

Universitetsminister Sander nægter hårdnakket at fortolke de dele af Universitetsloven, som handler om, hvad Akademisk Råd – med medarbejderrepræsentanter – har ret til at få forelagt. Trods mange spørgsmål og flere sager har ministeren snoet sig udenom klart at fastlægge rådets kompetencer.

Af loven fremgår, at rådet skal have forelagt "centrale strategiske forsknings- og uddannelsesplaner" samt at det kan udtale sig om "alle akademiske forhold af væsentlig betydning for universitetets virksomhed".

PAP-ORGAN

SF'eren Morten Homann er meget utilfreds med ministerens passivitet: "Ministeren nægter at fortolke loven, så universiteterne ved, hvad de skal. Han har en forpligtelse til at definere hvad loven betyder og hvad rådene skal lave. Han accepterer en lovmæssig gråzone, hvor ledelserne kan gøre, hvad de vil. Med sin passivitet er ministeren medansvarlig for de lovbrud som sker, når Universitetslovens bogstav og intention ikke overholdes".

Tidligere sager

Ministeren har løbende afgivet *ikke-svar* i Folketinget og har således ikke har bidraget til at afklare lov-tilstanden på området, hvor han har tilsynsmyndigheden:

- I 2005 nægtede ministeren at præcisere regler for, hvornår bestyrelsesformænd kan lukke møder. I loven står der, at der "i størst muligt omfang skal være offentlighed om bestyrelsens arbejde", men i bestyrelsernes forretningsorden står der, at offentlighed kan nægtes adgang/oplysning, "hvis det på grund af sagens beskaffenhed eller omstændighederne i øvrigt findes nødvendigt". Og denne gummiformulering bruger bestyrelsesformænd til at lukke dørene uden begrundelse.

- I 2006 forsøgte Morten Homann ihærdigt, men forgæves at få ministeren til at definere, om rektor har *pligt* til at fremlægge strategiske og principielle sager – fx udviklingskontrakter – for rådet. DTUs studenter var ude i samme ærinde.

Homann: Skindemokrati

Nu viser en stikprøveundersøgelse (se næste sider), at det er helt almindeligt, at rektorer / dekaner ikke forelægger vigtige sager for rådet. FORSKERforums TEST på demokratiets tilstand fortæller, at kun to ud af 16 råd har haft ministeriets høring om lovforslaget om fusionsuniversiteter på rådets dagsorden.

Morten Homann ser en linie i sagerne: "Akademisk Råd er rent 'skindemokrati'. Det er blevet et indholdstomt organ, som blot blev skabt af Regeringen, fordi man skulle tage luften af den værste kritik af loven før dens vedtagelse. Det var en lynafleder, så So-

Med medarbejder-indsigt og –indflydelse.
Minister Sander nægter at fastslå, hvad
over rektorer / dekaner frit spil ...

cialdemokraterne hoppede med på en vedtæ- gelse! Akademisk Råd skulle give skindet af, at sager skal forelægges for de ansatte, som kan diskutere dem og udtale sig om dem. Men i dag forelægges intet af betydning for rådet”, konstaterer Homann. ”Kynisk set kan jeg konstatere, at det aldrig har været menin- gen, at de menigt ansatte skulle have nogen- somhelst indflydelse gennem det organ”.

DTU-studerne klagede

I en prøvesag i august sidste år klagede DTU-studerende over, at DTUs rektor og be- styrelse egenhændigt udarbejdede DTUs ud- viklingskontrakt, som ikke blev forelagt til åben drøftelse i Akademisk Råd.

I første omgang henholdt DTU-ledelsen sig til, at de ikke havde pligt til forelæggelse, og den fortolkning fik opbakning i Univer- sitetsstyrelsen. Så korrigerede minister San- der i Folketinget til, at kontraktudkastet skal forelægges rådet ”til åben drøftelse på uni- versitetet”. I forløbet skiftede DTU pludselig forklaring (fra at de ikke havde forelagt, fordi de ikke havde pligt til det) til at hævde, at kontrakten skam havde været drøftet gen- nem ”temadrøftelser”.

Dette forløb benægtede studenterne og kaldte ledelsens udlægning for manipula- tion, hvilket understøttes af, at der ikke fin- des dagsordenspunkter eller referater fra Akademisk Råd herom. Men Videnskabsmi- nisteriet undersøgte ikke sandhedsværdien i DTU-ledelsens nye forklaring.

Ministeren snoede sig ud af lovpræcisering

Det var en penibel sag for minister Sander, som han snoede sig ud af ved at lægge pres på DTU-ledelsen, som derfor pludselig ændrede signaler til, at udviklingskontrakten i fremtiden vil blive forelagt Rådet. Hermed undgik Videnskabsministeren dels at give DTU-ledelsen en næse og dels at fortolke lovens bogstav, så forelæggelse af centrale sager er *en absolut forpligtelse*.

Det kaldte SF’eren Morten Homann for ansvarsforflygtigelse: ”DTU-ledelsen vil for- lægge i fremtiden og Videnskabsministeren gør dermed som om der ikke er noget pro- blem! Men det er intetsigende og ansvars- forflygtigende, for Sander tager som lovgiver hermed ikke stilling til, om Universitetslo- ven kræver en forelæggelse – og om DTU brød loven og stod til en irettesættelse”, siger SF’eren.

”At DTUs ledelse pludselig i september markerede, at man i fremtiden (frivilligt) vil forelægge resultatkontrakter for Akade- misk Råd afklarer ikke den principielle rets- tilstand. Det er jo fortsat fuldstændig uklart, hvad rådet har ret til at få”.

jø

DTU-rektor satte studenter på plads

Minister Sander undgik i 2006 - via *ikke- svar* - at svare ja til spørgsmålet, om DTU brød universitetsloven, når udviklingskon- trakten ikke blev forelagt Akademisk Råd. Videnskabsministeriets *signal* til DTUs le- delse – og til studenterklagen - var dog klart nok: I fremtiden skal centrale strategiske og principielle spørgsmål forelægges for Akade- misk Råd.

Men ministerens manglende vilje til at fortolke loven betød, at DTUs studenter aldrig fik et kontant svar på deres klage – og ministerens passi- vitet bliver nu brugt til at sætte DTUs studenter på plads, fordi de har kræ- vet mere demokrati i Akademisk Råd.

DTU-rektor Lars Pallesen påstår nemlig, at studen- terne ikke fik med- hold i klagen over, at rektor ikke forelagde ’udviklingskontrak- ten’ for Akademisk Råd. Rektors irette- sættelse fremgår af referatet fra det se- neste møde i DTUs Akademiske Råd:

”Med henvisning til en tidligere – for DTU uheldig – epi- sode, hvor de stu- derende (uden at få medhold) havde kla- get til ministeriet, bad han om tilslut- ning fra alle til, at eventuelle uenighe- der blev klaret in- tert og i åbenhed. Han ville meget nø- digt ende i en situa- tion, hvor det skulle være nødvendigt for rektor at hyre Kam- meradvokaten som sin bisidder ved alle møder og sagsbe- handlinger, for at forhindre at DTUs omdømme led skade” (referat fra møde 17. januar).

Med irettesættelsen af de studerende *for DTU-skadelig virksomhed* prøver Rektor at banke disciplin ind i rådet og holde kritik in- dendørs. Hvilket tilsyneladende lykkedes, for det fremgår af referatet, at *”alle tilstedevæ- rende gik ind for disse principper”*...

jø

Universitetsminister Helge Sander sidder med hænderne i skødet. Han nægter at fortolke lovens bogstav, så det bliver helt klart, hvad medarbejderne i Akademisk Råd kan få indsigt i og få lov til at drøfte

TEST: Akademisk Råds praksis

INSTITUT	dage mellem.	net-referat	referat dage	senest-møde	TEST: Unilovhøring drøftelse
KU					
hum.	30	ja	14	5.12 / 9.1	ja
jura	30-60	ja	60	21.12 / 22.2	nej
naturvid.	30-90	ja	60	12.12 / 16.1	nej
samf.	60-90	nej	120	12.12 / 8.2	nej
sundhed	60-120	ja	8	1.11 / 27.3	nej
AU					
samf.	120	nej	ukendt	27.11 / 26.2	nej
hum.	45	nej	ukendt	11.12 / ??	nej
sundhed	90	ja	30	4.12 / 26.2	nej
naturvid	90	nej	180	21.6 / ??	nej
AaU					
ing.	45	ja	30	8.11 / 24.1	nej
samf.	60	ja	30	22.11 / 18.1	nej
hum	30	ja	20	22.11 / 18.1	nej
SDU					
samf		ja		12.12 / ?	nej
hum	90	ja	30	21.11 / 30.1	nej
nat	30	nej	?	22.11 / 15.2	nej
sundhed	60-90	ja	30	30.11 / ??	nej
DTU					
	90-150	ja	14	13.9 / 17.1	ja

FORSKERforums test fortæller:

Dage mellem møderne? Der er stor forskel på den typiske mødefrekvens i rådene. Den korteste frekvens er 30 dage, men der er også fakulteter / universiteter, hvor dekanen / rektor skønner, at der gerne kan gå tre måneder mellem møderne, fordi der åbenbart ikke er væsentlige sager på dagsordenen. På nogle af AUs fakulteter skønner dekanerne ikke, at det er nødvendigt at holde møder oftere end hver tredje måned. Og på DTU går der også lang tid mellem møderne, fx fra september til januar.

Seneste møder? Fortæller, hvornår de seneste møder omkring december 2006 – februar 2007 har været afholdt.

Netreferat: De fleste steder kan man finde referater af møderne på nettet. På Aarhus Universitet tager flere fakulteter dog let på dette, så der ikke findes referater, og så

det tilmed ikke er muligt at finde ud af, hvornår møder afholdes.

Det har ikke været muligt at konstatere, hvorvidt rådets dagsordener og beslutningsgrundlag offentliggøres for andre end rådets medlemmer på forhånd. Men testen er stødt ind i et eksempel (på AU-humaniora), hvor indkaldelsesdatoen for mødet var et par dage efter, at mødet havde været afholdt!

Referat-dage? Der er stor forskel på, hvor mange dage der går fra møders afholdelse og til referatet offentliggøres. Kun få er relativt hurtige (dvs. 8-14 dage), men det typiske er, at der går en måned, før offentligheden får indblik i, hvad der foregik.

TEST: Blev ministeriets høring fra 15. december om ændring af universitetsloven forelagt for de Akademiske Råd?

I to tilfælde ud af 16.

Da universitetsloven blev vedtaget, skete det bl.a. fordi regeringen og socialdemokraterne henviste til, at noget af det gamle medarbejder-demokrati var bevaret i det såkaldte 'Akademiske Råd'. Tre år efter kan man konstatere, at organet slet ikke har fået den rolle. Det er blevet rektors eller dekanens ekspeditionskontor for akademiske sager, dvs. godkendelse af grader m.m.

PAP-ORGAN

FORSKERforums TEST på medindflydelsens tilstand fortæller, at kun 2 ud af 16 råd havde ministeriets høring om lovforslaget om fusionsuniversiteter på rådets dagsorden.

"Det viser desværre nok engang, at rådet bare er hat-og-briller. Det er til pynt og pænt brug", konstaterer SFs forskningspolitiske ordfører Morten Homann, som i de seneste år har gjort en ihærdig indsats for at få præciseret, at ledelser har pligt til at forelægge principielle sager for rådet.

TEST: Høring om fusionsuniversiteter

Loven om fusionsuniversiteter er ellers en drastisk ændring af universitetet, fordi universiteter pludselig skal til at udføre "myndighedsopgaver" for ministerier. Men det er åbenbart vurderingen hos de nye universitetsledelser, at den slags behøver man ikke høre Akademisk Råds mening om. Her er praksis, at rådet blot skal beskæftige sig med "akademiske sager", dvs. godkende nedsættelse af fagkyndige udvalg, tildeling af akademiske grader o.lign.

"Hvis man tog lovens bogstav alvorligt, så skulle udviklingskontrakter og ændringer af universitetslov jo debatteres i rådet, men sådan er praksis ikke. De sager, som kommer på dagsordenen er meget ufarlige, har ingen større betydning for universitetet eller sektoren", siger Homann.

Ingen væsentlige sager i Akademisk Råd

FORSKERforums gennemgang af rådets dagsordener fortæller, at tungere sager om økonomi, strategi og styring af universitetet ikke kommer i nærheden af behandling i de Akademiske Råd. Og der er ingen tilfælde, hvor de har udtalt sig om noget principielt.

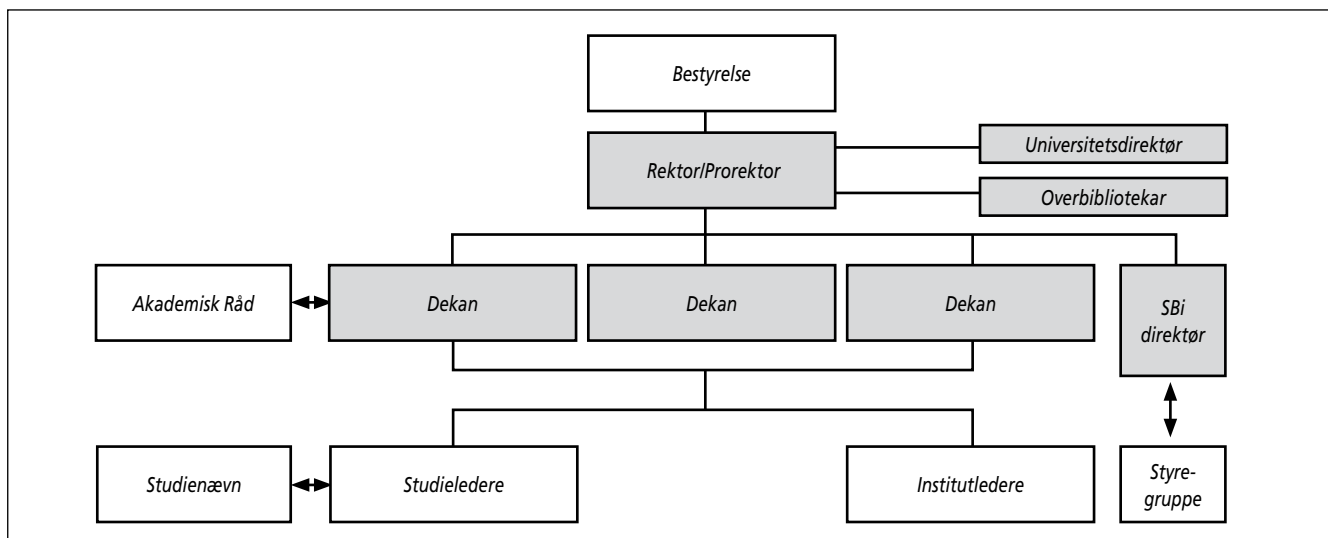
Mange universitetsledere bryder loven, når de ikke forelægger sager for Akademisk Råd. I en sag sidste år – hvor DTU-studerterne klagede over, at DTUs udviklingskontrakt ikke var blevet forelagt – undgik videnskabsministeren at give DTU en næse ved at DTUs ledelse angiveligt frivilligt ændrede procedure. Men Videnskabsministeriets signal var klart nok: I fremtiden skal centrale strategiske og principielle spørgsmål forelægges for Akademisk Råd.

Men FORSKERforums TEST viser, at kun

emisk Råd: Ekspeditionskontor

2 ud af 16 akademiske råd blev hørt om den kommende ændring af universitetsloven.

Og det ene endda først efter at ledelsen havde sendt sit svar ...

Akademisk Råd opfattes på mange universiteter blot som en – unødvendig – gevækst på ledelsessystemet. Her i Aalborgs ledelsediagram ...

i to ud af 16 råd har ministeriets høring om lovforslaget om fusionsuniversiteter på rådets dagsorden. Det skete på **det humanistiske fakultet på KU** - som har fået ny dekan fra udlandet. En meget kort høringsfrist fra ministeriets side gjorde det dog umuligt at realitetsbehandle den komplicerede sag, så der blev kun afgivet korte markeringer. På DTU var lovforslaget anstændigvis – *belært at tidligere forsømmelser i Akademisk Råd* - også på dagsordenen, men det var til en efterbehandling, "en kort drøftelse", fordi rådet holdt møde tre dage efter høringsfristens udløb! DTUs ledelse havde altså allerede afsendt sit høringssvar.

I et referat fra det akademisk råd på SDUs **samfundsvidenskab** efter høringsfristens udløb blev lovforslaget nævnt (under punktet "eventuelt") og der var enighed om, at ministeriets korte tidsfrist var "en hån mod en offentlig institution og mod offentligt ansatte" (mødereferat 19.12).

'Akademiske forhold af væsentlig betydning

Ministeriets høring blev udsendt i midten af december med høringsfrist d. 12. januar. Den meget korte frist inkl. jul og nytår gav ikke tid til behandling i rådene, fordi møder var fastlagt lang tid i forvejen, og fordi nogle råd kun holder møder med måneders mellemrum. En så lav mødefrekvens er en indikator på, hvor mange sager dekanen ønsker behandlet i rådet.

Det er imidlertid tvivlsomt, om lovhøringen alligevel var kommet på dagsorden på ret mange rådsmøder. FORSKERforums test fortæller, at rådet de fleste steder er ekspeditionskontor for standardsager. Der er sjældent plads til realitetsdrøftelser, og FORSKERforum har ikke fundet eksempler på, at Akademisk Råd har udtalt sig til universitetets bestyrelse i væsentlige sager. Loven siger ellers, at "Akademisk Råd kan udtale sig om

alle akademiske forhold af væsentlig betydning for universitetets virksomhed".

Det fremgår også, at rådet "har pligt til at drøfte de akademiske forhold, som rektor forelægger". Men i praksis har den bestemmelse ingen betydning, for rektorer forelægger ikke større principielle sager for rådene. Der var da heller ingen universiteter, som protesterede over ministeriets korte høringsfrist med henvisning til at høringen ikke kunne nå at blive behandlet / drøftet i Akademisk Råd.

Homann vil have absolutte lovkrav

Morten Homann mener, at den manglende høring er udtryk for, at lovens bogstav ikke bliver overholdt. Ifølge Universitetsloven skal Akademisk Råd bl.a. udtale sig til rektor om centrale strategiske forsknings- og uddannelsesområder og det "kan udtale sig om alle akademiske forhold af væsentlig betydning for universitetets virksomhed".

Hvis ikke en lovændring, som fundamentalt ændrer universitetets virksomhed skal høres i Akademisk Råd, så er lovens bestemmelser tomme ord, mener Homann. Han har derfor bedt Videnskabsministeren præcisere, om det er *et absolut lovkrav*, at en sag som høring af en væsentlig lovændring var af en sådan betydning/karakter, at den skulle forelægges for Akademisk Råd?

jø

Tillidsmanden: En slags blindtarm

I Aalborg har tillidsmand Jørgen Stamhus ingen illusioner om Akademisk Råds rolle:

"Nogle ansatte havde en forestilling om, at akademisk råd ville blive en slags afløser for den tidligere medindflydelse i konsistorium eller institutråd, og at ledelsen her ville tage de menige med på råd. Men de er blevet slemt skuffede", siger han. "Personligt havde jeg ingen forventninger til rådets funktioner, men alligevel undrer det mig, at organet så hurtigt – allerede efter få år - er tomt for indhold. For principielt er det da forkert, når en central og principiel sag for universiteterne hverdag som universitetslovsændringen ikke høres i akademisk Råd...".

Stamhus forklarer, at Akademisk Råd er en del af Aalborgs organisationsdiagram: "Det er opført som en del af ledelses-søjlen, og altså et redskab, som ledelsen kan bruge efter behag til at afvikle mere eller mindre akademiske sager. Det er en slags blindtarm, hvor man kan diskutere mere formelle ting", siger han.

Stamhus mener, at Akademisk Råds kompetencer er uklare. Derimod er Samarbejdsudvalgs-systemets rammer helt klart fastlagte. Her har ledelsen pligt til at inddrage medarbejder-repræsentanterne, når arbejdsforhold, budgetter m.m. skal ændres:

"Jeg er ret illusionsløs overfor indflydelsen via Akademisk Råd, fordi ledelsen suverænt kan styre, hvad der skal behandles. Jeg er mere tryk ved SU-systemets klart beskrevne opgaver. Og når retstilstanden er sådan, så har jeg det jo også ambivalent: Akademisk Råd skal ikke dobbelt-behandle sager, som hører hjemme i SU ...".

Skal forske i krimier ...

Tabuer: Det man skulle være i 1970'erne,
er det forbudt at være i dag

Dr.phil. Gunhild Agger, lektor i kommunikationsteori fra Aalborg Universitet, har fået en bevilling på 2,9 millioner kroner fra Forskningsrådet for Kultur og Kommunikation til et projekt, hvor hun sammen med fem andre forskere, skal analysere krimiens og kriminaljournalistikens udvikling i Skandinavien gennem de sidste 20 år.

Krimier! Det lyder som en god tjans. Får I nu tre millioner kroner til at ligge og fise den af derhjemme og læse de kriminalromaner, som vi andre skal læse i fritiden?

"Ikke ligefrem. Ideen er at beskæftige sig med de tværgående former – altså sammenhængen eller vekselvirkningen mellem kriminaljournalistik og krimien. For eksempel hvordan man bruger virkemidler fra fiktionen i journalistik og reportage eller den stærke fakta-afhængighed, som man finder for eksempel i Rejseholdet, hvor man har meget direkte referencer til virkelighedens forbrydelser. Mange krimier har også journalister som hovedperson og har det til fælles med journalistikken at de bygger på research.

MÅNEDENS FORSKER

Men hvad laver du lige nu?

"Jeg er i gang med at skrive et opslag om 'genrer' til et nyt medieteoritisk leksikon, som jeg også er medredaktør af. Det er et opslagsværk, som vi har savnet og som kommer når alle indlæggene er færdige – forhåbentlig til næste forår.

Det er så formidling – Men hvad forsker du i for tiden?

"Jeg er ved at lægge op til krimi-projektet. Blandt andet ved at læse bøger om historiebevidsthed og nostalgi. Jeg har et projekt om den historiske krimi og kriminal-dokumentaren, der går tilbage i tiden. Det er et udforsket område. Ved at rekonstruere en gammel forbrydelse kan man sætte den i relief ud fra moderne tider. Et eksempel er Søren Faulis film om hans morfars morder, hvor han rejser til Tyskland for at gå bag om begivenhederne.

Hvilken fagbog har betydet meget for dig

"Det er et vanskeligt spørgsmål. Jeg er uddannet mag.art. i litteratur og er senere gået over i medieforskning. Jeg føler mig ikke afhængig af nogen enkeltbøger. Men Ordbog

Over Det Danske Sprog er en bog jeg bruger igen og igen. Den er i øvrigt lagt på nettet nu, så alle har adgang til den. Det er en del af kulturarven.

Hvilke tabuer er der inden for dit fag?

"Der er teoretiske tabuer - men de skifter, og mange er ryddet af vejen. Frem til 1990 var teorien i højsædet og det var ikke fint at være empirisk orienteret. Man brugte medieteorien – de kvantitative metoder lod man sociologerne om. Det ændrede sig med receptionsforskningen og den kognitive og fænomenologiske vending. Hvis der er et tabu i dag er det nok psykoanalysen – og marxismen naturligvis. Det man skulle være i 1970'erne, er det forbudt at være i dag.

Hvordan bliver man god indenfor dit felt?

"Man skal være velorienteret i national og international forskningssammenhæng. Og så skal man kende både de konkrete medieprodukter og teorierne om dem.

Hvis du var forskningsminister, hvad ville du så gøre

"Jeg ville ændre Universitetsloven! Det ville fungere bedre med en mere demokratisk struktur. Måske er jeg nostalgisk, men jeg synes det er en god idé at inddrage folk i beslutningsprocesserne. Selv om det muligvis gik langsommere før i tiden, var det mere tilfredsstillende.

Jeg ville også sætte bremsen i overfor den internationale akkreditering. Ved at tiltræde den fraskriver vi os vores selvstændighed og vores mulighed for at beholde råderetten over et nationalt uddannelses- og forskningssystem.

Hvad vil du gerne læse i FORSKERforum?

"Mere om udlandets forskersystemer, og om hvilke debatter de har der.

TKW

Jordbrug ruster til k

Pludselig kom der et helt nyt fagfelt
DJF skal nu til at lave uddannelser
– måske endda en c

Den akademiske stab på **Danmarks Jordbrugsfakultet** (DJF – tidligere Danmarks Jordbrugsforskning i Foulum) på Aarhus Universitet vil over de næste år vokse med 50-100 forskere for at kunne varetage fakultetets nye undervisningsforpligtelse, vurderer **dekan Just Jensen**.

AU: NYT FAKULTET

"Hvis vi kigger på det naturvidenskabelige fakultet, så har de 10-15 pct. af deres årsværk bundet op på uddannelse – og vi vurderer at det bliver det samme hos os. Jeg regner med, at vi bevarer vores nuværende opgaveportefølje, når det gælder myndighedsopgaver, så vi får en god vækst."

I første omgang vil DJF tilbyde enkelte kurser til uddannelser på andre fakulteter på AU, men fra august 2008 skal fakultetet have de første studerende til sine egne uddannelser.

Ingen fusion med KVL – derimod konkurrence

I efteråret skal beskrivelserne af de nye uddannelser sendes ind til Videnskabsministeriet, og senest i november skal godkendelsen foreligge, så der er tid til at markedsføre op til den koordinerede tilmelding i marts.

I øjeblikket "genereres der ideer" – men generelt er målet at skabe brede, tværfaglige, produktionsorienterede uddannelser" fundet i den kontekst, der hedder Aarhus Universitet."

Under optakten til de store fusioner var der på forhånd lagt op til at DJF skulle fusionere med KVL – Landbohøjskolen i København – nærmest som skoleeksempel på, hvordan institutioner med tilknytning til hinanden burde lægges sammen.

Sådan kom det ikke til at gå. De to institutioner gik til hvert deres af de store gamle universiteter, DJF til Århus KVL til KU – så nu ligger det lige for at forstille sig, at de to nu skal konkurrere:

Dyrlægeuddannelse

"Vi har ingen interesse i at kopiere KVL. Deres uddannelser er snævre og målrettede, og bortset fra dyrlægeuddannelsen har de også lidt problemer med at tiltrække studerende. Vi tænker bredere, blandt andet på at få den merkantile vinkel på fødevarerproduktionen med – nemlig i samarbejde med Handelshøjskolen i Århus."

Hertil kommer at KVL mest rekrutterer fra øerne. Dekanen håber, at de nye uddan-

Medicinfakultet konkurrence

og fakultet ved Aarhus Universitet.
ser, der vil konkurrere med KVL
dyrlægeuddannelse

nelser på DJF vil kunne tiltrække studerende fra f.eks. Vestjylland, som hidtil har fravalgt en lang videregående uddannelse på området. Måske fordi de ikke have lyst til at flytte langt væk.

Men hvad med dyrlægeuddannelsen – er det ikke fristende at tage den op. Der er mangel på dyrlæger, der vil beskæftige sig med andet end kæledyr?

”Mange har opfordret os til at tage dyrlægeuddannelsen op. Det gør landbruget i et vist omfang. Og der er jo mangel på dyrlæger. Internt på universitetet er det også opmærksomhed på området. Sundhedsvidenskab kunne godt tænke sig et samarbejde. Men vi er ikke kommet videre i overvejelserne”, svarer dekanen.

Praktisk orienterede uddannelser i Jylland

Just Jensen forestiller sig, at de kommende uddannelser skal være brede og trække på undervisere fra forskellige fakulteter. I og med at de udspringer af en sektorforskningsinstitution kan man forestille sig, at de nye uddannelser skal være ”praktisk orienterede”.

Dermed ligger det lige for at forestille sig en form for RUC-pædagogik primært baseret på projektorienteret undervisning?

”Du rammer lige ind i en intern diskussion. Vi skal gøre noget, der er tværfagligt på et meget højt fagligt niveau. Man kunne forestille sig projektorienterede undervisningsformer, men vi vil ikke give køb på fagligheden. Vi vil fastholde den problemorienterede tilgang, som vi bruger i vores daglige arbejde og forskning. Som læringsprincip vil vi bruge ’problem based learning’. Men der er klare grænser for, hvor langt vi vil gå, da vi ikke vil gå på kompromis med fagligheden”, siger den nye dekan.

”Traditionelt arbejder vi bredt og tværfagligt. Når vi skal løse en opgave for eksempel indenfor vandmiljø, så bruger vi discipliner fra det klassiske universitet, for eksempel kemi, matematik og statistik – men vi har ingen interesse i selv at opdyrke kompetencer indenfor grundfagene, dem vil vi hente på de andre fakulteter.”

Ifølge de foreløbige planer skal undervisningen på bachelordelen og det første kandidatår foregå på campus i Århus, mens det sidste år med speciale, udmærket kan finde sted på et af DJF’s mange centre rundt om i landet.

TKW

Da Masterplanen krakellerede

Regeringens ide med fusionerne var at samle beslægtede fagområder – men på fødevarerområdet blev resultatet en spredning på tre institutioner

Master-ideen med fusioner på fødevarerområdet var at samle tilgrænsede aktiviteter på samme institutioner. Rationelt set havde Landbrugsrådet en god sag, for det var logik at samle institutionerne på landbrugs- og fødevarerområdet. Derfor var det skæbnens ironi, at det område, som måske interesserede Regeringen mest – jordbrugs- og fødevarerområdet – faktisk slet ikke blev samlet. KVL og Farmaceutuniversitetet røg til KU, Fødevarerforskningen røg til DTU og Danmarks Jordbrugsforskning til Aarhus.

LOBBYISME

Selve fusionsprocessen blev indledt, da RISØs ledelse – med bestyrelsesformand og regeringsrådgiver Jørgen Mads Clausen i spidsen – fremlagde en vision for en MIT-lignende institution (RISØ, KVL, Farmaceutuniversitetet, Handelshøjskolen i København i fusion med DTU). Det er uklart om den model – *der i høj grad var motiveret af RISØs angst for at blive solo-fusioneret og slugt af DTU* – var RISØs egen eller om modellen var tilskyndet af Videnskabsministeriet, der kunne bruge en *anledning* til at igangsætte en fusionsplan. Det ville nemlig se meget bedre ud, hvis fusionsopfordringen kom fra institutionerne selv, og ikke var dikteret fra Videnskabsministeriet ...

Fusionsbrikker opførte sig ikke som ønsket

Regeringens hensigt med fusionen var bl.a. at imødekomme industrielle interesser og disse var primært knyttet til det tekniske, dvs. DTU. Dansk Industri og Landbrugsrådet lagde ikke skjul herpå.

Men nogle af institutionerne strittede imod. Farmaceut-universitetet så et langt større perspektiv i samarbejde med KUs sundhedsfakultet. Og det samme gjorde dele af KVL, som også så perspektiver i en fællesfusion med farmaceuterne. Og det spillede endelig en væsentlig rolle, fortæller kilder, at i forhandlingerne havde DTUs rektor og bestyrelse opført sig som ”herremænd”, der ikke lagde skjul på, at de sad for bordenden. Der var lagt op til ”en fjendtlig overtagelse” og ikke en ligesidet fusion.

Nogle af Regeringens brikker i fusionen opførte sig altså slet ikke som ønsket i efterommeren 2006. Masterplanen forliste, og Videnskabsministeren blev sat under internt pres. Landbrugsrådet konstaterede rasede: Videnskabsministeren lægger uddannelsen et sted (KU/KVL) og fagekspertisen to andre

Forbrugerminister Lars Barfoed havde flere ting i tasken, da han i 2006 støttede Landbrugsrådets lobbyisme for at få hele fødevarerområdet samlet på DTU. Det satte ministerkollega Sander i et slemt dilemma, fortæller den aktindsigt, som FORSKERforum har fået ...

steder! Men også ministerkolleger støttede Landbrugsrådets projekt og pressede Videnskabsministeren.

Det er den historie, som FORSKERforum fortæller på *de næste sider*.

jø

Landbrugsrådet brugte alle midler

- da de tabte magtkampen om at få samlet fødevareområdet under DTU.

FORSKERforum afdækker det brogede politiske spil, da landbruget forsøgte at presse Videnskabsministeren til en tvangsløsning, fordi KVL ikke måtte lande på KU ...

Landbrugsrådet var rasende. De troede, at de med *en landbrugsvenlig* Venstre-regering kunne få deres masterplan igennem, nemlig at universitetsfusioner ville føre hele fødevareområdet – herunder Landbohøjskolen – til DTU. Men sådan gik det som bekendt slet ikke, da fødevareområdet blev splittet på tre universiteter.

LOBBYISME

Jordbrugs- og fødevareområdet fik *"en urimelig behandling i fusionsprocessen"*, konstaterede **Landbrugsrådet** midt i processen, da det gik op for dem, at KVL og Farmaceut-universitetet foretrak Københavns Universitet. I stedet for at samle området valgte Videnskabsministeriet *"at lade dem gå hver sin vej, i stedet for at hjælpe dem til en fælles løsning"*. Så kontant udtrykte Landbrugsrådet sig i sin henvendelse til universitetsminister Helge Sander, da det gik op for Rådet, at man havde tabt magtkampen om at få samlet KVL, Jordbrugsforskningen og DFVF på DTU (under den såkaldte "Børstingkerne").

Minister Sanders dilemmaer

Pludselig var Sander under stort politisk pres, viser den aktindsigt, som FORSKERforum har fået i processen. Med sit indlæg i den lukkede politiske proces lagde den magtfulde interesseorganisation – fra landbruget til fødevareindustrien – et voldsomt pres på videnskabsminister Sander, som man prøvede at presse til at lave en tvangsløsning ned over KVL og Farmaceutuniversitetet. Og Rådet havde såmænd allieret sig med Sanders ministerkolleger, forbrugerminister Lars Barfoed og fødevareminister Hans Christian Schmidt.

Det satte Helge Sander i et svært dilemma, for han havde i starten af fusionsprocessen lovet, at det var institutionerne selv, som havde retten til *"i dialog"* at beslutte, hvem de ville fusionere med. Ministerens og Regeringens fusionsplaner var sparket i gang af det såkaldte "Børstingudvalgs" forslag om samling af fødevareinstitutionerne under samme kerne. Det var måske forventningen, at disse ville samle sig af sig selv, men aktindsigt afslører ikke, om ministeren faktisk arbejdede efter den masterplan.

Men Landbrugsrådets kritik af ministeren kom til at handle om ministerens manglende vilje til at tvinge Masterplanen igennem ...

Landbrugsrådet lobby'ede og pressede

Landbrugsrådet tabte 1. akt om fusionsplaceringen i KVLs bestyrelse, hvor Landbrugsrådets **Bent Claudi Clausen** kæmpede en brav kamp for at få sine interesser igennem, men forgæves. Det oplevede Landbrugsrådet dog ikke som en katastrofe, idet man satsede på at vinde 2. akt. Ikke at man havde *en plan-B*, man

regnede bare med at vinde spillet om ministres gunst, når de tunge beslutninger skulle tages.

Aktindsigt fortæller, at Landbrugsrådet tillagde Videnskabsministeren det problem, at han ikke holdt sig til Masterplanen og tvangsfusionerede landbrugs- og fødevareområdet (jf. Børstingmodellen). Og Landbrugsrådet prøvede i sommeren 2006 med alle midler at presse ministeriet, fordi ministeriet ikke havde formået at håndtere sagen ordentligt, *"idet Videnskabsministeriet i nogen grad selv har medvirket til den nuværende situation"*, som præsident **Peter Gæmelke** spidst bemærkede i et brev til Helge Sander.

I et august-brev – som blev sendt til minister Sander på dennes privatadresse! – harcellerede præsidenten over, at den politiske dialogproces stillede fødevareinstitutionerne overfor valg, som var *"en næsten umulig opgave, som de ikke har fået tilstrækkelig hjælp til at løse"*.

I et august-brev – som blev sendt til minister Sander på dennes privatadresse! – harcellerede landbrugsrådets præsident over den politiske dialogproces ...

Sander mod Barfoed og Schmidt

Videnskabsministeren blev presset fra sine ministerkolleger **Lars Barfoed** i Forbrugerministeriet og **Hans Christian Schmidt** i Fødevareministeriet, som spillede Landbrugsrådets spil.

I bestyrelsen for Danmarks Fødevareforskning var Forbrugerrådet repræsenteret og forbrugerne meldte tilbage til forbrugerminister Barfoed, at de støttede KVLs ønske om en fusion med KU, og de støttede derfor også, at Danmarks Fødevareforskning indgik heri, fordi KU hermed ville blive tungvægteren i den nationale ernæringsforskning.

Men Barfoed afviste dette med de argumenter, som Landbrugsrådets Peter Gæmelke havde brugt: At DTU var den mest hensigtsmæssige placering, fordi man her arbejder med *"fødevareprocessdelen"*, dvs. den industrielle forarbejdning. DTU kan medvirke til et *"teknologiløft"* og at det er *"langt mere kost-efektivt i fremtidens store produktionssystemer at sikre kvalitet og sikkerhed af råvarer og levnedsmidler gennem styring af processen end ved at lave slutkontrol med produkterne"*. Og så anførte fødevareministeren endelig argumentet for DTU: At 1/3 af universitetets aktivitet fremover vil være sektorforskning og *"hele myndighedsområdet har derfor fået en særdeles central organisatorisk placering"* (ministerens brev 4.okt.).

På dansk betyder dette, at ministeriet i højere grad mener at kunne få sine myndighedsinteresser igennem på det nye DTU end på KU – en

argumentation som er mere industrirettet end i forbrugernes interesse.

Fødevareministeren skabte intrige

Forbrugerminister Barfoed forsøgte også at støbe politisk pres til støtte for Landbrugsrådets interesser, da der var udsigt til, at Rådet ikke fik sin vilje. I august bad han – sammen med fødevareminister Hans Christian Schmidt – deres "Rådgivende udvalg for Fødevareforskning" (RUFF) om at vurdere hensigtsmæssigheden i at placere de tre fødevareinstitutioner KVL, DJF og DFVF ved tre forskellige universiteter. Ministrene bad deres rådgivningsudvalg om at sammenholde den delte løsning *"sammenlignet med andre stærke konstellationer, hvor flere af de tre nævnte institutioner indgår samlet i en fusion med et universitet"*.

Men RUFF-udvalget ville ikke deltage i intrigen; de ville ikke afgive en entydig opbakning til en DTU-løsning med et samlet KVL og DFVF. De gennemskuede dilemmaet, som de ikke ville være dommer i: At det nye DTU vil have vægten på procesteknologi og bioinformatik, mens KU vil have synergifordele i forhold til de natur-, sundheds- og bioteknologiske områder. Der vil således være styrker og svagheder, udtalte udvalget salomonisk – og netop på en måde, så Landbrugsrådet og de to ministre *ikke* kunne spænde dem for deres vogn.

KVL holdt fast på Københavns Universitet

For Videnskabsministeriet var det en balancegang, hvor man også prøvede at imødekomme nogle af Landbrugsrådets interesser, fx da man tidligt i processen opstillede DFVFs valgmuligheder mellem DTU og Aarhus, men uden KU.

Masterplanen – KVL, DFVF og DJF sammen – faldt på gulvet i maj, da Jordbrugsforskningen i Foulum valgte Aarhus, fordi man her havde forhandlet en fusion med DMU (Danmarks Miljøundersøgelser). Dermed var den samlede DTU-løsning umulig.

Herfra trådte lobbyisterne i Landbrugsrådet i karakter. Videnskabsministeriet embedsmænd havde forudset, hvad der var på vej. Det fremgår af baggrundsanalyser, at Videnskabsministeriets embedsmænd i maj 2006 kalkulerede med, at DFVF ville følge med KVL til KU, og embedsmændene forudså, at dette *"vil medføre stor kritik fra Landbrugsrådet"*.

Men fritvalg-ballet blev åbnet. Det overraskede tilsyneladende Videnskabsministeren, at KVL og DFVF markerede forskellige ønsker til fusionstilknytning. Regeringen besluttede derfor *en timeout*, for at institutionerne skulle arbejde videre med *"en løsning med bedst mulige synergier"* – dvs. at

Landbruksrådet er en særdeles magtfuld lobbyist med repræsentanter fra landbruget (Dansk Landbrug mm.) og fødevarerindustrien (Arla, Danish Crown, DLG osv.). Her ses en imponerende række underskrifter på Landbruksrådets anbefaling vedrørende fusioner

institutionerne fik mulighed for at omgøre deres beslutninger. Det var så den løse politiske proces, som foregik hen over sommeren 2006.

Men scenariet skiftede i løbet af sommeren. Videnskabsministeren blev nødt til at se realiteterne i øjnene: At KVL helst vil til KU!

Embedsmændene: DFVF til KU eller til DTU?

Hvor presset ministeren var, fortæller et talepapir om "splittelses-scenarier for fødevarerområdet", som embedsmænd udarbejdede i august. Heri anbefales ministeren positivt at fremhæve KUs bredere fundering i uddannelse og forskning i biomedicin, medicin, veterinærmedicin, bioteknologi, planteteknologi m.m. – argumenter for en KU-fusion af KVL. Og ministeren gives argumenter for, at det er farligt at skille KVL og DFVF, fordi der er risici ved flytning til DTU, fordi

det er "skadeligt og fagligt forkert for det mikrobiologiske beredskab på human- og veterinærområdet". Og På DTU "forsvinder hele primærproduktionen ud af fødevarekæden – fødevareområdet bliver meget fokuseret på industriel produktion" (notat 16.aug.).

Men hvor skulle DFVF-fødevareforskningen så hen, hvis KVL røg til KU? Jo, argumenterede embedsmændene, da det nye KU tilbyder de samme rammer som DTU, kan ministeren altså godt støtte, at DFVF også fusioneres ind under KU, fordi projektet hermed kommer tættere på Børstingekernen...

Notater fortæller, at embedsmændene var helt bevidst om argumenterne for tab af faglige synergier, hvis KVL og DFVF ikke landede i samme klynge.

Det fremgår også, at ministeriet var tvunget til at indgå på Landbruksrådets interesser, når man fx gennemgik et scenario, hvor dele af KVL overførtes til DTU! Et notat efter et møde mellem KVL og ministeriet frarådede dog ministeren en sådan knækning af "KVLs værdikæde", idet "KVL reelt er Danmarks fødevareruniversitet", og det vil være uheldigt at adskille sammenhængen fra primærproduktion, og fødevarsundhed m.m.: "Der går meget tabt, hvis man knækker den eksisterende kæde og fx tror, at grisens foder, sundhed og trivsel i øvrigt er ligegyldig for svinekotelettens kvalitet. Det ved alle med indsigt er en dårligt idé", noterede embedsmændene.

Landbruksrådets kolbøtte: KVL til Aarhus ...

Landbruksrådet slog også nogle politiske kolbøtter under processen, da man indså, at KVL ikke ville bryde aftalen med KU. (Rådet blev også mødt af uventet modstand fra Dansk Industri, som syntes, at fusionen mellem Aarhus og jordbruksforskningen var fornuftig nok).

Mens Rådet i juli og august 2006 prøvede at presse ministeren til at lave tvangsfusioner, så foreslog man pludselig i september – hvor bestyrelserne skulle melde endeligt ind – at hvis der ikke kunne blive tale om tvangsfusioner under DTU, så kunne man som nødløsning gå med til en samling under Aarhus Universitet!

Det fremgik indirekte af den nye anbefaling, at Københavns Universitet ikke burde være hovedaktør, fordi man her mangler de ingeniørmæssige færdigheder ("flest mangler i værdikæden fra jord til bord"), men man må heller ikke overse, at aversionen mod KU skyldtes, at KU er en stor divers institution, hvor Rådet ikke ville få den samme magt / indflydelse som på det mere "erhvervsrettede" DTU. (Ved skæbnens ironi er Rådets præsident dog nu blevet medlem af KUs bestyrelse, fordi han var medlem af KVLs bestyrelse).

Da Fødevareforskningen røg til DTU

På DTU argumenterede rektor Lars Pallesen så sent som i begyndelsen af april for et

"MIT-lignende erhvervsrettet eliteuniversitet" – en svulstig retorik, som svarede til Masterplanen. Det havde DTU som kerneinstitution for Risø, men kunne også indeholde Farmaceut-universitetet, KVL, DMU, SBI m.fl.

Men i midten af september 2006 var der pludselig risiko for, at DTU ikke engang fik DFVF (Danmarks Fødevareforskning); ikke mindst fordi KVL og DFVF havde en igangværende faglig og organisatorisk samarbejdsaftale.

På et tidligt tidspunkt støttede DFVFs bestyrelse flertal med stemmerne 7-6 DTU-modellen, fordi "myndighedsopgaven har det mest bæredygtige ophæng i en DTU-fusion" (31.juli-brev). Myndighedsrelaterede opgaver bliver "en central strategisk faktor, der kommer til at gennemsyre organisationen". DFVF-toppens præference for DTU fremgik klart af nogle parametre, der overdrevent talte for DTU (fx DFVF ikke ville blive repræsenteret i KUs bestyrelse, derimod i DTUs).

Men i eftersommeren vendte flertal – herunder Forbrugerrådets to repræsentanter – til, at DFVF fulgte med KVL til KU. Men et mindretal "herunder formanden" anbefalede DTU, som formand Johannes Due formulerede det. Formand Due fortalte tilmed meget usædvanligt, hvem der havde stemt hvad i bestyrelsen, nemlig at de lette medlemmer (bl.a. Forbrugerrådets og medarbejderrepræsentanterne) havde stemt for KVL/KU, mens de tunge (bl.a. Landbruksrådets og Dansk Industri) stemte for DTU.

Forbrugerminister Lars Barfoed endte med at sende DFVF til DTU ud fra argumentet om "fødevareprocesdelen" samt om at ministeriets sektorforskningsinteresse bedst varetages på DTU ...

jø

Fødevareforum som overligger

Nu fik Landbruksrådet ikke sin masterplan igen. Men rådet kan alligevel få stor indflydelse ad bagdøren. Der er nemlig etableret et centralt organ, **Det nationale Fødevareforum**, som skal koordinere aktiviteterne mellem KU, DTU og Århus.

Konstruktionen kan ses som et forsøg på at give Landbruksrådet en slags hold-kæft-bolche. Om det får reel magt til at styre sektoren er dog tvivlsomt.

Da ideen til organet underhåndt blev hørt i Rådet i oktober 2006, var Landbruksrådet da også langt fra tilfreds med dets beføjelser: "Det foreliggende forslag har i sin nuværende form ingen anden værdi end som forum for gensidig udveksling af information. Det beskrevne Fødevareforum vil være tilbageskuende og konserverende frem for at være dagsordensættende. Der skal være tale om et forpligtende samarbejde med klare mål og kompetencer, hvis det skal have mening". Landbruksrådet krævede et selvstændigt sekretariat med omfattende beføjelser herunder til at opstille klare, målbare og operative mål i forhold til planlægning af KUs, AUs og DTUs fødevarerområder.

Det er tvivlsomt, om Landbruksrådet får organet gjort magtfuldt. Tre universiteter med hver deres interesser vil stritte imod...

jø

Patentsalg en underskudsforretning

Den såkaldte kommercialisering af forskning giver millionunderskud – men den er alligevel nyttig, hævder universiteterne

Universiteternes kommercialisering af forskning – for eksempel i form af salg af patenter eller licenser – er en dårlig forretning målt i kroner og ører. I hvert fald indtil videre.

En opgørelse fra Forsknings- og Innovationsstyrelsen viser, at teknologioverførslen giver millionunderskud på stort set samtlige universiteter. Ingen universiteter tjener penge.

PATENT-INVEST

I år 2000 besluttede Folketinget, at retten til at udnytte forskningsresultater skulle overgå fra den enkelte forsker til institutionerne. Håbet var, at det skulle sætte gang i udnyttelsen af universitetsforskernes opfindelser. Det er også sket - men penge i kassen har det ikke givet. Endnu. Blandt andet i Ålborg tror man på, at den store gevinst med stor sandsynlighed kommer indenfor 5-10 år.

DTU: Underskud på 2,3 mio.

Statistikken for "Kommercialiseringsaktiviteter" fra 2005 viser at DTU havde et underskud på 2,3 millioner - udgifter på 3,5 mio. og indtægter på 1,2 mio.

Københavns Universitet brugte 3,1 mio på teknologioverførsel, og hentede kun 1,7 hjem igen – altså et underskud på 1,4 mio., mens Århus brugte 1,5 mio men ikke fik en krone igen, mens den var helt gal i Ålborg, hvor universitetet brugte 7,4 mio. men kun fik 260.000 kr. igen. Udgifterne i Ålborg var dog ekstraordinært store det år.

Samlet set brugte universiteterne 19 mio. på kommercialisering af forskning, og fik 4,3 mio igen. Et forretningsmæssigt underskud på 15 mio. Hertil skal lægges den arbejdskraft, der investeres.

Opgørelsen over udgifter i forbindelse med kommercialisering omfatter nemlig kun udgifterne til patentundersøgelse, dokumentation, patentering i et eller flere lande, eksterne konsulenter etc. Universitets egne medarbejdere regnes ikke med i opgørelsen, hvilket ifølge chefkonsulent Kåre Jarl i Forsknings- og Innovationsstyrelsen er "almindelig international praksis ved den slags opgørelser."

Universiteterne bruger i snit 3-4 årsværk på teknologioverførsel. Omkring 25 årsværk i alt – så det økonomiske underskud på kommercialiseringen ligger snarere på 30 millioner kroner.

KU: Pligt – ikke penge

Alligevel er der på ingen måde tale om fiasko. For kommercialisering drejer sig ikke om penge – men om en forpligtelse overfor samfundet, siger **Karen Laigaard**, kontorchef i Tech Trans Enheden på KU.

"Vi synes, det er universitetets pligt at overføre viden og teknologi – hvis vi ikke beskytter det [med patenter, red.], så er det ingen der vil investere millioner i det. Vi be-

gynder ikke at tjene penge, for virksomhederne tjener penge på det. Og det kan tage 15-20 år. Især hvis det er medicinal eller biotech-området. Hvis det overhovedet giver penge. Men ingen har sagt, at vi skulle have det store overskud. Alle taler om samarbejdet mellem det private og det offentlige. Det er det, vi gør, også selv om vi ikke tjener de store penge på det."

Hun ynder selv at citere rektor for Cambridge University, Alison Richards, der har sagt, at *'vi gør ikke det her [teknologioverførsel og salg af licenser/patenter] for at tjene penge, men fordi det er godt for samfundet og universitetet, fordi det er godt for forskerne at samarbejde med den private sektor, og fordi der flyder forskningsmidler tilbage til universitetet.'*

Selv tilføjer Karen Laigaard at, universitetsforskere gennem samarbejdet får adgang til ny forskning i virksomhederne – og at det er med til at styrke deres undervisning. Men den store indtjening er ikke sandsynlig.

"I USA kommer 95 pct. af universiteternes indtjening på det her område fra kun fem patenter – nogle få har ramt en guldåre," siger Karen Laigaard.

Ålborg: Jack-pot om fem-seks år

Troen på en mulig guldåre lever både i Ålborg – i hvert fald en lille guldåre. Begge steder er der indgået aftaler om udnyttelse af patenter, som når – eller hvis – de afledte produkter engang når frem til markedet vil kunne give betydelige indtægter. Aftalerne er hemmelige:

"Jeg tror på, at vi får jack-pot," siger kommercialiserings-medarbejder på Aalborg Universitet, **Peter Rasmussen**: "Vend tilbage om fem-seks år, så vil vi nok være betydeligt glattere for indtægtskolonnen. I enkelte sager har pressen nævnt mulighed for at tjene tre-cifrede millionbeløb – og det er vel ikke helt galt. Men naturligvis er det forbundet med stor usikkerhed."

AAU's underskud på kommercialisering var i 2005 på syv mio. kr. – på grund af en ekstraordinært stor sag. Men underskuddet på kommercialiserings-regnskabet skal også ses i forhold til andre gevinster:

"Rundt om på laboratorierne står udstyr, som virksomhederne har doneret i forbindelse med sagerne. Noget af det er ret dyrt udstyr. Så det giver mere til forskningen end det, der står i faktureringskolonnen."

"Samarbejdet giver også forskerne et incitament til at holde øje med de ting der kan beskyttes. Det skaber en opmærksomhed om patentering, man undersøger om det skal beskyttes. Det skaber en patenteringskultur, som de studerende tager med sig."

DTU / RISØ: 'Fair share' af milliardforretning

På Risø er der også mulighed for en større gevinst – gennem et langvarigt udviklingsprojekt med Haldor Topsøe A/S om udvikling af brændselsceller, siger chefen for direktionssekretariatet, **Lisbeth Grønberg**.

Berlingske Tidende fortalte først i februar om perspektiverne for brændselscellerne, der kan omdanne f.eks. naturgas eller bioethanol til elektricitet på en miljøvenlig måde. Produktionen ventes sat i gang i 2010, og i 2015 håber firmaet på en omsætning på to til fire milliarder kroner.

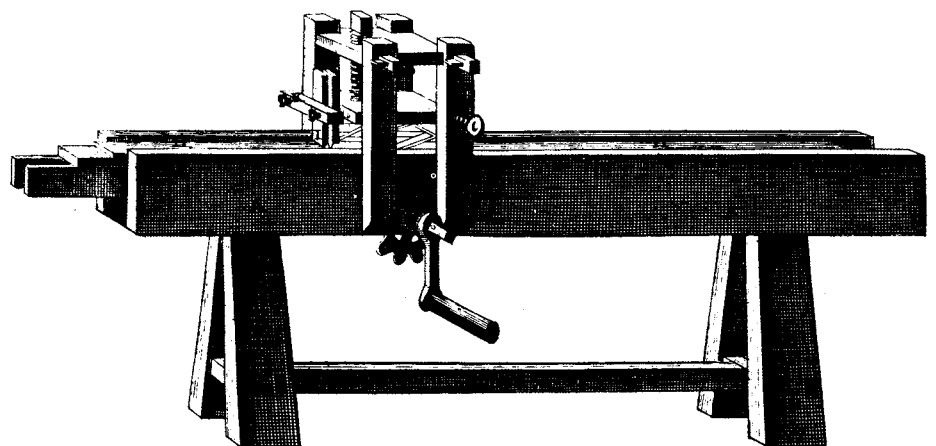
Risø koncentrerer sig om at udvikle brændselscellerne, mens Topsøe især arbejder på at forbinde dem.

"Jeg kan naturligvis ikke sige noget om indholdet af vores aftale med Haldor Topsøe – men vi får det, som begge parter anset for en fair share," siger Lisbeth Grønberg.

Risø topper i 2005, når det gælder de offentlige forskningsvirksomheders 'indtægter fra kommercialisering' - med indtægter på 5,3 millioner. Salget drejer sig først om fremmest om computer-software, der kan monitorere og beregne el-produktionen i vindmølleparker.

Men Lisbeth Grønberg nedtoner det økonomiske i kommercialiseringen: "Vores mål er at være til nytte for samfundet. Vi skal bidrage til samfundets tarv, det har fyldt meget siden vi blev grundlagt. Men Risø får også noget ud af det. Vi får en indsigt i markedets behov, i hvilke virksomheder der har behov for at få forskningsbaseret viden ind i deres produkter."

TKW

'Videns-guldet skal glimte i solen

Katherine Richardson er hyret som 'prodekan for formidling' på Københavns Universitets naturvidenskabelige fakultet. Men hvad skal sådan en lave ...

De politikere, der lovgiver hårdt omkring universiteterne i disse år, tager udgangspunkt i deres egne tyve år gamle erfaringer fra universitetet, som ikke holder længere. Når de gør det, er det ikke mindst fordi universiteterne har været for dårlige til at fortælle om verdenen, hvem de er og hvad de kan.

KU: FORMIDLINGSDEKAN

"Så det skal vi være meget bedre til," siger Katherine Richardson, landets første prodekan for formidling, der fra 1. februar er ansat på det naturvidenskabelige fakultet på Københavns Universitet:

"Jeg vil ikke gå så langt som at sige, at den politiske styring er kommet af den grund, men fejlopfattelsen af universiteterne har bidraget til den udvikling vi har set, fordi universiteterne ikke har været gode nok til at gå ud og fortælle hvem de er, og hvad de står for. Især de ældre universiteter har haft den holdning, at så længe vi er meget dygtige og så længe vi selv ved, at vi er meget dygtige, så er det godt nok for os. Men den går ikke. Det nytter ikke, at man laver verdens bedste burgers, hvis man ikke fortæller nogen om det," siger hun på mobiltelefonen fra en fjeldhytte i Norge."

På den anden side hører jeg tit forskere, der brokker sig og siger, at man ikke kan være en god forsker, hvis man også skal tænke på formidling. Det er noget sludder

Katherine Richardson

Tidligere: Viden gemt i bankboks

Den Harvard-uddannede biolog/havforsker Katherine Richardson kommer til København fra stilling som prorektor på Aarhus Universitet. Med jobskiftet håber hun at kunne få bedre tid til sin forskning, ligesom det har spillet ind, at familien bor i hovedstaden, skriver AU's blad CAMPUS.

At opfinde en prodekan for formidling falder i tråd med de nye krav i universitetsloven – både det der drejer sig om at kommercialisere forskningen – fra forskning til faktura – og det der drejer sig om at formidle forskningen ud til samfundet, mener Katherine Richardson, og tilføjer, at hun via sit nye job kan være med til at få udryddet en fremherskende misforståelse – nemlig den at universitetet skal "arbejde på noget der er relevant for samfundet":

"Universiteternes opgave er at finde frem til ny viden. Det er hovedmålet. I gamle dage var den viden nærmest gemt af vejen på universiteterne, som var det guldbarrer i en bankboks. Men efter at vi har fået et videnssamfund, så har vi også en forpligtelse til at

få den viden ud i samfundet. Men her opstår en misforståelse, så folk tror, at forskerne skal gøre noget der er relevant for samfundet. Men sådan er det ikke efter min mening. Vores opgave er at finde ny viden. Ændringen består så i, at vi i dag er forpligtede til at få den viden som er brugbar i dag ud at arbejde i samfundet."

Pressemeddelelser signalerer noget elitært

Men formidling fra universitetet drejer sig ikke blot om forskningsresultater. Det drejer sig i nok så høj grad om i bred forstand at formidle universitetet til omverdenen:

"Man bruger for tit den traditionelle pressemeddelelse, hvor universitetet fortæller om et opsigtsvækkende nyt forskningsresultat. Jeg har på fornemmelsen, at det ofte kan være noget skidt. Det er med til at forstærke samfundets billede af universitetet som et elitært sted, med nogle højt specialiserede forskere, der lever i deres lukkede elitære univers. Vi skal også formidle en anden side af universitetet. Universitetet som spændende arbejdsplads. Selve ånden på universitetet. Hvorfor vi er så specielle. Man kunne for eksempel udsende pressemeddelelser om de nye forskere, som vi lige har rekrutteret fra det private – hvorfor dropper de et spændende og lukrativt job i erhvervslivet for at vende tilbage til universitetet. Det skal vi fortælle om. Eller om de studerende af anden etnisk herkomst, der bliver sendt tilbage til de gymnasier, som de kom fra, for at skabe kontakt med nye generationer. Det er lige så interessant."

Rekruttering til naturvidenskab

Formidlingen skal bruges i rekrutteringsøjemed. Her kan være tale om øget kontakt med gymnasier og folkeskole. For eksempel kører Aarhus Universitet med stor succes en ordning med Erhvervspraktikanter fra Folkeskolen:

"Måske er det en af grundene til, at Aarhus Universitet har haft en stigning på 43 procent til de naturvidenskabelige uddannelser over de seneste år – noget lignende har vi ikke set andre steder."

Museer er andet sted at tage fat: "Vi skal støve de gamle samlinger af og gøre dem mere tidssvarende. Botanisk Have, Naturhistorisk Museum, Geologisk Museum. Museerne er det sted, hvor børnene får deres første kendskab til naturvidenskaben. Det skal vi dyrke noget mere. Det er stedet hvor børnene kommer med deres bedsteforældre – som også er med til at præge deres valg."

Folkeuniversitetet kan også bruges som formidlingsorgan. Og ifølge Katrine Richardson kan man forestille sig, at universitetet giver en hjælpende hånd, så de bedste kurser kommer ud til en større kreds.

Prodekan uden personale

Den gode formidler skal også belønnes. Der skal findes et system, der belønner de bedste af dem, de der kan skrive populærvideenskabeligt.

"Men vi må aldrig, aldrig lade det populære træde i stedet for den egentlige forskning. Men måske kan man forestille sig, at formidling kan mindske undervisningsforpligtelsen, eller man kan forestille sig at en forsker der har været meget hængt op eller brugt i en offentlig debat på en eller anden måde får det godskrevet - måske kan de et år skrive en artikel mindre. Men intet kan erstatte forskningen. På den anden side hører jeg tit forskere, der brokker sig og siger, at man ikke kan være en god forsker, hvis man også skal tænke på formidling. Det er noget sludder. Nogle af vores mest fremragende naturvidenskabelige forskere er storartede til formidling."

Foreløbigt er det mest blevet til strøtanke om, hvordan formidlingen skal foregå. Katherine Richardson tiltrådte i februar i en funktion, som hun selv skal være med til at definere. I første omgang vil hun sætte sig ned med institutlederne og udarbejde en strategiplan for formidlingens mål og midler på det naturvidenskabelige fakultet. Ansatte får hun ikke nogen af, hvilket passer hende godt, fordi personaleansvar tager tid. Men når strategien er lagt, regner hun med at arbejde sammen med de kommunikationsfolk, der i forvejen er ansat på fakultetet.

"En ulempe kan være, at jeg ikke selv er trænet kommunikation – selv om jeg altid har interesseret mig for området. Omvendt har jeg den fordel fremfor fra den klassiske kommunikationsperson, at jeg som forsker har en bedre forståelse for, hvordan de forskellige tiltag vil blive modtaget blandt forskerne."

TKW

Sverige: Krav om bedre arbejdstider m.m.

Fagforeningen kræver bedre forskningsmuligheder og samt tid til kompetenceudvikling. Der skal også sikres forskningsgaranti for den enkelte forsker. Det er oplevelsen at disse elementer er udhulet kraftigt i de senere år.

Sådan lyder overenskomstudspillet fra den svenske universitetslærerforening SULF til de forhandlinger, som skal gennemføres i det kommende år og afsluttes inden 1. oktober. I Sverige skal man kun forhandle arbejdsforholdsrammer, mens lønfastlæggelsen sker lokalt.

SULF krav til de kommende forhandlinger lyder:

- Bedre vilkår hvad angår læreres og forskeres arbejdstid og frem for alt bedre muligheder for forskning, kompetenceudvikling og bedre normer for undervisning og andre opgaver.

- Bedre afbalancering mellem parterne i tilfælde af uenighed i lokale lønforhandlinger.

- Bedre ansættelsesvilkår, så doktorander, adjunkter og forskningsassistenter ikke behøver gå så længe inden de får en forfremmelse. Det er rimeligt med karrierestillinger, men derefter skal der ske mere faste ansættelser.

Fagforeningen har igangsat en undersøgelse af medlemmernes arbejdsmiljø og -forhold. Den skal kortlægge hvordan arbejdstidforbruget er i praksis. Der hersker stor utilfredshed med Rigsrevisionen lavede sidste år, som hævdede, at mange universitetslærere arbejder for lidt. (UNIVERSITETS-LÄREREREN 17/2006)

Norge: Sektorforskning skal trimmes

I Norge kaldes sektorforskningen for "forskningsinstitutter". De står for 25 pct. af den totale forskningsindsats og beskæftiger 9411 personer (2003). De tilbyder myndighedsbetjening, anvendt forskning til erhvervslivet og forvaltningen, særlig kundskab på nationalt prioriterede områder og i nogle tilfælde står de specialiserede tjenester for det offentlige.

Institutterne klager traditionelt over, at de ikke har tilstrækkelig finansiering til at påtage sig langsigtede forskningsopgaver og kompetenceudvikling.

Men nu foreslår en rapport fra Forskningsrådet, at de specialiserer sig tydeligere. Bevillinger skal gives på basis af deres opgaveandel og hvordan de klarer sig på fire udvalgte målepunkter: Videnskabsleig publicering, samarbejde med universiteter, indtægter fra forskningsråd og internationale kontrakter. Forslaget indebærer, at institutterne primært skal specialisere deres faglige profil i forhold til opdragsgiveres behov og gennem at byde ind på nationale program-satsninger.

Forslaget kritiseres for, at det ikke bidrager til mulighederne for at opbygge langsigtede kompetencer. (Norsk Forskerforum 9/2006)

Norge: Gratister og arbejdstidsfordeling

Norsk rektor prøver at få arbejdsfordeling mellem medarbejderne indført via lokal-aftale. Det afvises af fagforeningen

Forskere ved universitetet i Tromsø siger, at de bliver hetzet af deres rektor, som får nylig beskyldte nogle af de ansatte for at være gratister: "Der skal ikke være nogle gratispassagerer. Ingen skal have privilegier, som de ikke har gjort sig fortjent til".

Påstanden blev fremsat i forbindelse med en debat om differentieret forskningstid i Bestyrelsen (Styret). Hver enkelt videnskabeligt ansat må nu lave en lokal aftale med sin institutleder om fordelingen af arbejdstiden mellem forskning, undervisning, formidling og andet. Hele skalaen fra 0-100 skal tages i brug og kriterierne skal være en kombination af meritter og potentiale, lød rektors forslag.

Rektor argumenterer med, at Tromsø Universitet er under stor pres fra "realiteterne", som består i at ikke alle forskere har samme forudsætninger for at bruge tid på forskning.

Ingen i Bestyrelsen anfægtede udtalelsen om gratisforskerne, men den blev basis for heftig debat blandt de ansatte. Så Rektor beklagede hvis han med gratisterne havde brugt forkert udtryk og sat debatten på et skævt spor.

Anfægter forskningsfriheden

Men hermed sluttede kontroversen ikke. Rektors egentlige ærinde var nemlig at *underminere* den gældende arbejdstidsaftale. En centrale aftale om 50 / 50-fordeling af lige meget tid til forskning og andre aktiviteter blev principielt opsagt af de statslige arbejdsreguleringerne i 2006.

Med opsigelsen og Rektors krav om individuelle arbejdsfordelinger kommer den enkelte forskers arbejdsfordeling under pres, og hermed også den individuelle forskningsfrihed. Mens danske institutledere kan pålægge forskere at udføre bestemte opgaver, og forskerne har kun har selvvalg i den tid, hvor de ikke er pålagt sådanne opgaver, så har de norske en større frihed. I Norge er den akademiske frihed beskyttet af traditioner og sædvane. Universiteterne har lovbeskyttet frihed, og den har i praksis været tolket sådan, at den også gælder individuelt ansatte.

Friheden er dog ikke lovfæstet, og det foreslog et udvalg i sensommeren (se FORSKERforum 199). Men så kom modbevægelsen altså fra Tromsø-rektoren.

Underminering af 50 / 50 -aftale

Opsplitningen mellem de enkelte arbejdsdele via lokale aftaler afvises af den norske

universitetslærerforening FORSKERFORBUNDET, som henviser til, at der er en aftale på 50 / 50 mellem forskning og udvikling på den ene side og andet arbejde på den anden:

"Opsigelsen af centrale retningslinier og særaftalen giver ingen adgang til at fravige 50 / 50 -aftalen. Det står at læse i både betænkninger og regler, og det kan arbejdsgiveren ikke ændre uden saglig grund. Vi kæmper med næb og klør for at bevare fordelingen", siger Tromsøs fællestillidsmand.

Rektors hensigt er at gennemføre medarbejdersamtaler om individuel arbejdstidsfordeling. Og flere institutledere har allerede gennemført samtaler med ansatte, og det er sket uden problemer, forklarer Rektor, der dog samtidig indrømmer, at de pågældende forskere har fået mere end 50 pct.'s forskningstid!

Men hvad så med dem, der får mindre end 50 pct., lød spørgsmålet fra norsk FORSKERforum (9/2006).

"De forskere, som ikke er enige, kan gå via deres fagforening og appellere opad i systemet. Frivilligheden er meget vigtig, for universitetsledelsen har ikke bemyndigelse til at lave en kollektiv aftale", svarede Rektor, der fortæller at relevante faktorer for høj forskningstid er potentiale, lyst og evne – og ikke kun publikationer.

Oslo fastholder 50 / 50

Ved Oslo Universitet er der enighed om at fortsætte den gamle praksis:

"Det er Oslos ambition at være et forskningsuniversitet, og da er det naturligt at have en 50/50-fordeling over tid", forklarer personalelederen. Og man har skriftliggjort denne kontrakt, så de ansatte ikke skal gå i uvished om, hvorvidt forskere kan pålægges mere tid til undervisning, formidling og administration end de havde tidligere.

FORSKERFORBUNDETS generalsekretær Kari Kjenndalen kalder Oslos nye retningslinier for en naturlig udmøntning af det lokale ansvar for udformning af retningslinier: "En sådan fordeling af forskning og andre opgaver er i god overensstemmelse med universitetets opgaver i samfundet. Jeg vil opfordre andre institutioner til at tage ved lære af Oslo ..."

Norge: Olieindtægter giver problem for Barcelona-målsætning

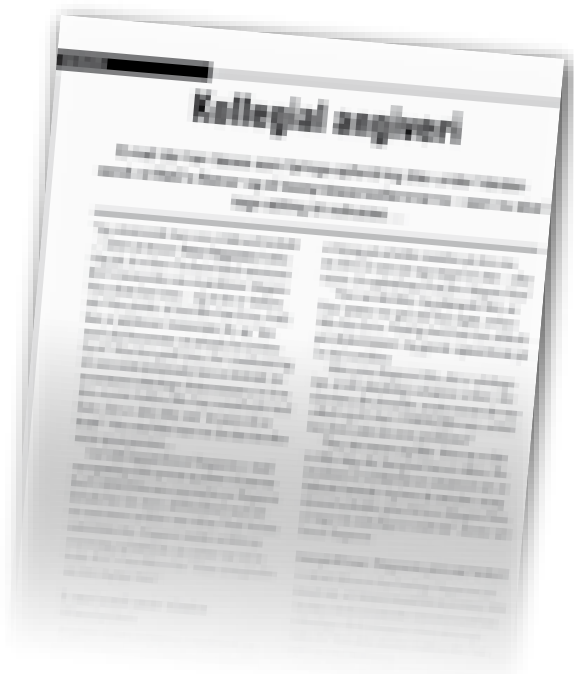
Den danske regering har problemer med at leve op til Barcelonamålet om, at 3 pct. af bruttonationalproduktet i 2010 skal gå til forskning. Problemet har været, at BNP vokser lidt mere end forskningsbevillingerne.

I Norge har man det specielle problem, at BNP vokser meget hurtigere, fordi staten har indtægter fra de store oliefelter. Den samlede forskningsindsats (offentlig plus privat) er relativt kraftigt faldende. I 2003 var forskningsandelen 1,75, men i 2005 faldt den til 1,51. Og faldet skyldes ikke kraftige beskæringer i forskningsbudgetterne:

”Selv om BNP-målet er internationalt godkendt og bruges af EU, så er den norske økonomi så speciel, at målet giver et misvisende indtryk af forskningssatsningen – nærmest uanset hvor gode budgetter regeringen lægger frem”, forklarer Egil Kallerud fra den norske forskningsanalyse-institut Nifu. ”Med den norske erhvervsstruktur som er relativt lidt forskningsintensiv vil vi ikke kunne konkurrere med lande som Finland, der har store selskaber som Nokia”

Den norske forskerverden undrer sig dog over, at forskningsministeren har pumpet forskningsbevillingerne kunstigt op ved at medregne 184 mio. kr. fra kontingentet til EUs 7. rammeprogram til forskningsbevillingerne – og disse penge kommer tilbage igen og medregnes derfor måske to gange.

Endelig kan de norske forskere opleve en voksende detalje- og strategisk styring af ministeriets bevillinger. Forskningsrådet har fået øremærket millioner, og det indskrænker det frie spillerum. (Norsk FORSKERFORUM 9/2006).

Pressenævnet: Total frikendelse

RUC-professor klagede over overskrift i FORSKERforum, men Pressenævnet afviser klagen

RUC-professor Peter Bogason klagede i december over en overskrift "Kollegial angiveri". Artiklen handlede om at Bogason havde sendt en e-mail til RUCs rektor, hvoraf det fremgik, at professor Mogens Niss kan fyres selv om han er tjenestemand.

- Bogason mente, at overskriften var brud på god presseskik, fordi der ikke var dækning for rubrikken og fordi denne hermed var "ærekrænkende". FORSKERforum forsvarede overskriften med, at rubrikken var retvisende for artiklens tema og at Bogason i øvrigt via det gennemførte interview var bekendt med artiklens tema og rækkevidde.

- Professoren klagede samtidig over, at nogle af de svar, som han havde godkendt i interview, var omskrevet til redaktionel tekst, bl.a. passus'en "Bogason kan ikke forklare ...". FORSKERforum forsvarede omskrivningen med, at Bogasons svar ville være desorienterede for læserne.

Pressenævnet har afvist klagen med henvisning til, at der var dækning i artiklen for overskriften og for FORSKERforums vurdering af, at Bogasons mail til Rektor kunne læses som en fyringsopfordring:

"Pressenævnets afgørelse og begrundelse

I sagens behandling har følgende nævnsmedlemmer deltaget: Niels Grubbe, Jan Kristensen, Kaare R. Skou og Ole Askvig.

Pressenævnet finder, at overskriften "Kollegialt angiveri" har dækning i artiklen, herunder navnlig FORSKERforums vurdering af, at mailen kan ses som en fyringsopfordring, og Nævnet udtaler ikke kritik heraf, jf. Vejledende regler for god presseskik, punkt A.6.

Oplysninger, der kan være skadelige, krænkende eller virke agtelsesferringende for nogen, skal efterprøves i særlig grad, inden de bringes, først og fremmest ved forelæggelse for den pågældende, jf. Vejledende regler for god presseskik, punkt A.3.

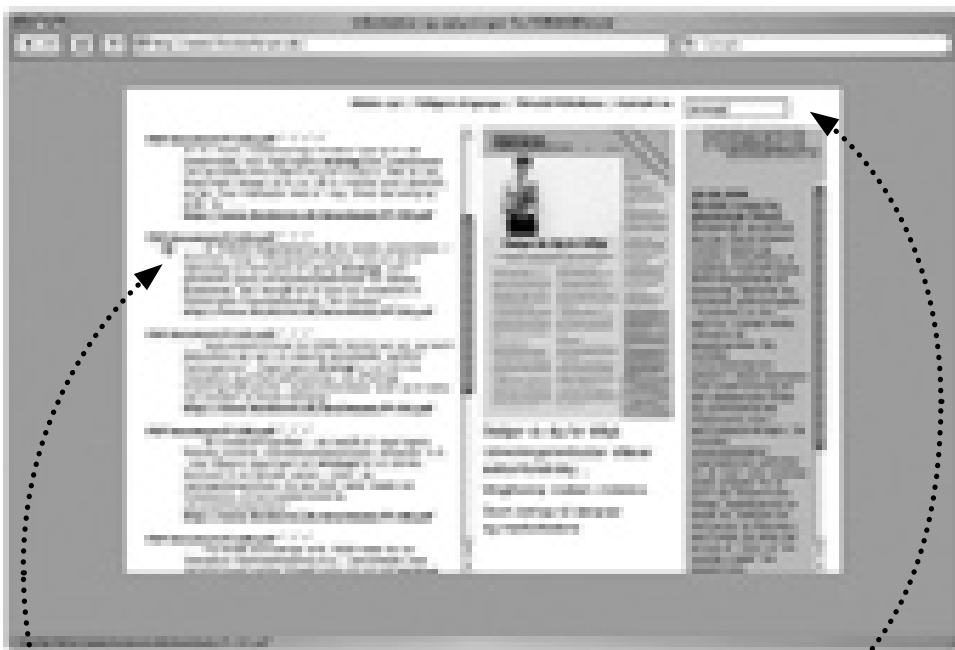
Pressenævnet finder, at udsagnet om, at mailen kan ses som en fyringsopfordring, indeholder en oplysning, der kan være skadelig, krænkende eller virke agtelsesferringende for klager. Nævnet finder imidlertid, at professor Peter Bogason ved at besvare FORSKERforums spørgsmål vedrørende mailen må have været klar over, at FORSKERforum ville kunne sætte interviewet i sammenhæng med tidligere omtale af Mogens Niss ansættelsesretlige forhold. Klagers kommentar fremgår endvidere af artiklen, herunder navnlig udsagnet "Og hvis du antyder, at jeg dermed arbejder på at få fyret Mogens Niss, så tager du naturligvis totalt fejl", slutter Peter Bogason". Nævnet finder på denne baggrund, at der ikke er grundlag for at udtale kritik af det bragte.

Pressenævnet finder, at udsagnet "Bogason kan ikke forklare" er en vurdering, og Nævnet udtaler ikke kritik heraf.

FORSKE SOAP og jou unders

www.forskerforum.dk

Nyheder
&
Søgefunktion på arkiv 1997 -

Skriv ...

og find ...!

Mine unger ser på SOAP-agtige serier sendt på de billige kanaler, og når jeg af og til sætter mig og ser brasen sammen med ungerne, må jeg konstatere, at jeg ikke kan følge med. Jeg kan dog ræsonnere mig frem til, at de ofte handler om intriger og forviklinger, der bliver holdt i live af at der bliver kaster med helt utrolig meget mudder. Men man skal nærmest være en del af SOAPen, for at kunne leve sig ind i, hvorfor Bryan nu igen sidder og sniffer kokain, og det viser sig, at det er fordi han igen er blevet ulykkelig over at Liza hellere vil i biffen med John, men ikke nok med det, Bryans far viser sig også slet ikke at være Bryans far, og det kan nok være, at det sætter kog i Bryans kokaingryde – og sådan kører det, eftermiddag efter eftermiddag. 'Det er noget bras' tordner jeg, brug dog tiden på at læse en lødige bog. Men det er naturligvis perler for svin. Det er sikkert også perler for svin, når jeg appellerer til Forskerforum om at lægge en mere kvalitetsbevidst linie i spalterne, end den, SOAP-agtige stil I belemrer os læsere med. Men forsøget skal ikke være ugjort, jeg er vant til at løbe panden mod mure af denne type.

Men jeg vil gerne se journalistik, der spørger til om undervisningens og forskningens kvalitet bliver forværret eller forbedret med de forandringer der gennemføres på RUC, og på andre universiteter. Bliver vores vilkår for at udfylde vores funktion som producenter af kandidater og producenter af videnskabelig viden, bedre eller dårligere?

Tim Jensen og c

I forbindelse med Morgenavisen Jyllands Postens anklager mod religionshistoriker, lektor mag.art. Tim Jensen, SDU, og det forhold, at avisen har indklaget ham for Udvalget Vedrørende Videnskabelig Uredelighed (SDU), skal bestyrelsen i DAHR (The Danish Association for the History of Religions), den danske afdeling af den internationale sammenslutning af religionshistorikere, udtale følgende:

Jyllands Postens påstand undergraver såvel den frie forskning som forskernes mulighed for at deltage i den offent-

Rforum: Journalistiske øgelser

Jeg vil også gerne se journalistiske undersøgelser, der forholder sig til om vi med de nye, højtloønnede ledere får ledere, der har ledelsesfaglig indsigt og som indfrier betimelige forventninger om, at vi får god ledelseskvalitet for pengene. Jeg vil gerne se artikler, der forholder sig til om ledelseskvaliteten på alle niveauer faktisk højes, eller ej.

Jeg kan lave en lang liste med artikler, som jeg synes det ville være rigtig interessant at få belyst af et blad, der læses af kompetente læsere, med en massiv interesse i at få analyser af de forandringer – og måske forbedringer – der foregår på vores arbejdspladser. I stedet for de SOAPartikler og SOAP debatter, I spilder vores tid med.

Som mening VIP på RUC sidder jeg tilbage med en følelse af, at der kører en SOAP i forskerforum, hvor der bliver produceret konflikter og intriger, hvis genkendelighed er lav. Men selv om der sikkert er en eller anden realitet bundet til de mange løst agtige artikler, så er de simpelt hen ikke interessante. Ligesom det ikke er så interessant, at Liza foretrak at gå i biffen i stedet med John, selv om man kunne vælge at fordybe sig i det. Hvis man er tiltrukket af denne form for intriger kan man slå ind på de billige kanaler, eller læse den ultimative beskrivelse af intriger i Asterix på Korsika.

Lektor Anita Mac, RUC.

Jyllands-Posten

lige debat. Forskeres kortfattede og hastige udtalelser til aviser, radio og tv kan umuligt rumme bevisførelse og entydig dokumentation, ikke mindst fordi forskere i almindelighed bliver bedt om vurderinger. Mange andre har således været helt på linie med Tim Jensen i deres analyser af situationen. Efter vores opfattelse må Jyllands Postens krav derfor afvises

På vegne af bestyrelsen

Lektor Marianne Qvortrup Fibiger, Ph.d.,
formand DAHR

FORSKERforums absurdo-indeks

Ruslands andel af verdens gas-eksport (i pct.): 30

Russisk gas' andel af Tysklands forbrug (i pct.): 60

Student / lærer-ratioen på hhv.
Københavns Universitet og KVL før fusion: 15/1 hhv. 4/1

Antal timer og minutter som en dansker så TV i hhv. 1990 og 2005: 1.39 hhv. 2.32

Alkoholforbrug pr. dansk borger (i liter) i hhv.
1955 og 1990-2005: 3 hhv. 9

Procentdel af det nye DTUs omsætning, der vedrørende
sektorforskning / myndighedsbetjening (fhv. RISØ, Danmarks Fødevareforskning m.m.): 42

Sektorforskerens procentvise andel af
den videnskabelige stab på det nye DTU: 45

Procentdel af danske familier med hhv. ejerbolig og sommerhus i 1990-2005: 59 hhv. 11

Pct.-andel af danske familier med opvaskemaskine
hhv. i 1990 og 2005: 29 hhv. 56

Kvindens erhvervsfrekvens i hhv.
Italien og Danmark 2005: 50 hhv. 75

Kvindens professorandel på universiteterne
i hhv. Italien og Danmark 2004: 16 og 11

Procentdel kvinder hhv. på ph.d./adjunkter,
lektorer og professorer i Danmark: 40, 24, 11

Estimeret antal dyre- og plante-arter kendt af
videnskaben: 1.800.000

Procentdel af universitetslærere, der hhv. forventer og
ikke forventer "positive ændringer i deres arbejdsforhold"
som følge af Universitetsloven: 20 hhv. 41

Maximalt antal slaver som årligt blev
bragt over Atlanten i slavetiden: 35.000

Antallet af afrikanere som årligt er emigreret til
USA siden 2000: 55.000

Risiko for at en ubeskyttet PC vil få virus
inden for en time på internettet: 9 / 10

Risiko for at flyrejse på mindst 2,5 time
vil medføre forkølelse: 1 / 5

Kilder:

1-2. The New Yorker (29.jan.). 3. Nyt Danmarkskort (VTU 4.okt.2006). 4-5. Samfundsstatistik 2006. 6-7. Nyt Danmarkskort (VTU 4.okt.2006). 7-11. Samfundsstatistik 2006. 12. Kamma Langberg, CFA. 13. International Commission on Zoological Nomenclature (London). 14. Universitetsforskeres holdninger 2006 (CFA4). 15. David Eltis, Emory Univ. (Atlanta). 16. Immigration Statistics (Washington). 17. Sophos (Lynnfield, Mass). 18. Martin Hocking, Univ. of Victoria (BC)

Tarzan og flinkeskolepigerne

- og de bekymrede er særligt disponerede for stress. Og stress hos universitetsansatte forbindes ofte med "det grænseløse arbejde", men det handler mest om planlægning, mener stressforskere

Stress kan ramme alle. Men der er tre grupper, som særligt er disponerede for stress. Sammenbrud kommer pludseligt hos dem:

Som regel hos *Tarzan*-typerne blandt mændene, der ikke viser følelser og ikke har kontakt med dem, og hvor overbelastningen pludseligt kan slå igenem i form af ukontrolleret gråd, hjertebanken, højt blodtryk og hasteindlæggelse, der ikke viser noget som helst – fysisk. I gamle dage hed det "nervesammenbrud".

Flinkeskolepigerne er anden udsat gruppe. De siger ikke fra, men arbejder i stedet til de segner, fordi de tror at de kan løse problemerne, blot de arbejder længe nok. Og pludselig en dag kan de ikke stå ud af sengen.

Endelig er der *den bekymrede eller opgivende personlighed*, der bruger megen energi på at diskutere og fokusere på, hvorfor tingene er svære og ikke vil lykkes.

Det grænseløse arbejde

Hos universitets- eller forsknings-ansatte vil stress typisk forbindes med "*det grænseløse arbejde*": Der er blandede opgaver – undervisning, forskning, formidling, administration og snart også 'myndighedsopgaver'. Der er ingen øvre arbejdstid, dvs. at der er ingen ydre instans, som sætter 9-16 –grænser for, hvornår arbejdstiden slutter. Og der er den personlige tilfredsstillelse ved at lave noget med faglig glæde, men det betyder omvendt også, at der er høje ambitioner forbundet med arbejdet.

Det kan nemt slå over i noget, der ligner stress, når forskeren oplever manglende manglende evne til at strukturere og/eller mulighed for at sige fra. "*Honningfælden*," som stressforskeren **Bo Netterstrøm** kalder det:

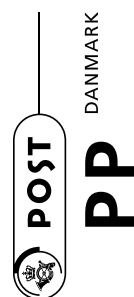
"Jeg har hørt flere universitetsansatte sige, at det var undervisningen, der gjorde dem stressede. Men det var jo bare, fordi undervisningen tog tid fra andre ting, som de heller ikke kunne nå..."

Det er et spørgsmål om kontrol, og den har universitetsfolkene langt hen af vejen. De tilrettelægger deres egen tid, og normalt er det stressforebyggende. Men når der kommer for mange opgaver, så bryder det sammen. Planlægning hører med til både forebyggelse og behandling:

"Man kan begynde med en god kalender-bog eller en god opgavemappe, hvor der står, hvad man skal og hvornår - et eller to år frem i tiden. De elektroniske hjælpemidler gør det nemt. Alle de mails vi får, kan vi jo putte ind i nogle relevante mapper, i stedet for at have en inbox, der ligner jeg ved ikke hvad – meget af det er så banalt. Og så skal man naturligvis sørge for at aftale med sin institutleder, hvad de er der skal nås – men på en måde, så der også er tid til at løse det uforudsete der dukkede op."

TKW

Om stress side 6-7

Maskinel magasinpost
ID-nr. 42026

Afsender:
Postbox 7777
7000 Fredericia

Ændringer vedr. abonnement
ring venligst: 38156676